

**«Кемел кәсіби даму
орталығы»**

**«Kemel kasibi damu
ortalygy LTD»**

**«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды
психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде педагог-ассистенттің
кәсіби қызметін ұйымдастыру»
біліктілікті арттыру курсының
БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ**

Сағат саны: 80,108 ак.сағ.

Алматы 2026

1. Жалпы ережелер

Курс аннотациясы
«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде педагог-ассистенттің кәсіби қызметін ұйымдастыру» біліктілікті арттыру бағдарламасы Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарында ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды қолдауды жүзеге асыратын педагог-ассистенттерге арналған.

Бағдарлама Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру саласындағы қолданыстағы заңнама талаптарын, психологиялық-педагогикалық қолдаудың заманауи тәсілдерін, пәнаралық өзара іс-қимылды және білім беру процесін цифрландыруды ескере отырып, педагог-ассистенттердің кәсіби құзыреттерін жетілдіруге бағытталған.

Бағдарлама мазмұны педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық, ұйымдастырушылық, психологиялық-педагогикалық және этикалық негіздерін, оның функцияларын, жауапкершілігін және психологиялық-педагогикалық қолдау командасындағы рөлін қамтиды. Оқыту пәндік және метапәндік құзыреттерді дамытуға бағдарланған: білім алушының жеке қажеттіліктерін түсінуден бастап, қолдау бағдарламаларын іске асыруға қатысуға, педагогтермен, мамандармен және ата-аналармен өзара әрекеттесуге дейін.

Кәсіби этика, білім алушылардың құқықтары мен қадір-қасиетін сақтау, ақпараттың құпиялылығы, педагогикалық деонтология, қолдау әдістерін практикалық қолдану, цифрлық құралдарды пайдалану, педагог-ассистенттің кәсіби рефлексиясы мен инклюзивті білім беру жағдайындағы жауапкершілігін дамыту мәселелеріне ерекше көңіл бөлінеді.

Бағдарламаның өзектілігі

Біліктілікті арттыру бағдарламасы Қазақстан Республикасының білім беру жүйесіндегі инклюзивті білім берудің тұрақты дамуына және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды жалпы білім беру ортасында оқыту тәжірибесінің кеңеюіне байланысты қазіргі заманғы сын-қатерлерге жауап ретінде әзірленді. Қазіргі жағдайда білім алушыға атаулы қолдау көрсететін, оның оқу процесіне табысты қосылуына және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі қатысушыларымен тиімді өзара әрекеттесуіне ықпал ететін маман ретінде педагог-ассистенттің кәсіби қызметінің маңызы арта түсуде.

Тәжірибе көрсеткендей, көптеген білім беру ұйымдарында педагог-ассистенттердің инклюзивті оқыту жағдайында жұмыс істеуге кәсіби даярлығын арттыру қажеттілігі сақталып отыр.

Ең маңызды кәсіби тапшылықтар қатарында пәнаралық команда құрамында жұмыс істеуге әдістемелік дайындықтың жеткіліксіздігі, педагогикалық және түзете-дамыту технологияларын жалпы білім беретін мектеп жағдайына бейімдеудегі қиындықтар, мамандар арасындағы кәсіби өзара іс-қимыл тәжірибесінің жеткіліксіздігі, сондай-ақ кәсіби қызметте цифрлық құралдарды пайдалану дағдыларының шектеулілігі байқалады.

Бағдарламаның өзектілігі көрсетілген мәселелерді еңсеру және заманауи нормативтік талаптарға сәйкес педагог-ассистенттердің кәсіби құзыреттерін жүйелі қалыптастыру қажеттілігімен негізделеді. Бағдарлама Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының, «Педагог» кәсіби стандартының 2025 жылғы 24 ақпандағы №31 бұйрығының, шектеулі мүмкіндіктері бар балаларды арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау стандартының 2025 жылғы 21 мамырдағы №117 бұйрығының, сондай-ақ Қазақстан Республикасының 2025–2030 жылдарға арналған инклюзивті саясат тұжырымдамасы мен Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2029 жылға дейінгі тұжырымдамасының стратегиялық бағыттарының ережелерін ескере отырып әзірленді.

Бағдарлама педагог-ассистенттердің психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесіндегі кәсіби рөлін, функцияларын, жауапкершілігін және қызметінің этикалық негіздерін тұтас түсінуін қалыптастыруға бағытталған. Бағдарламаны іске асыру педагог-ассистенттердің ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды қолдауға кәсіби даярлығын арттыруға, олардың қызметін инклюзивті білім берудің заманауи талаптарына сәйкестендіруге және қолжетімді, қауіпсіз әрі қолдаушы білім беру ортасын дамытуға ықпал етеді.

Мемлекеттік басымдықтармен және әлемдік трендтермен байланысы

«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде педагог-ассистенттің кәсіби қызметін ұйымдастыру» біліктілікті арттыру курсының бағдарламасы барлық білім алушылар үшін қолжетімді, сапалы және инклюзивті білім беруді қамтамасыз етуге бағытталған Қазақстан Республикасының білім беру жүйесін дамытудың стратегиялық бағыттарына сәйкес келеді.

Мемлекеттік саясат деңгейінде бағдарлама Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңының ережелерімен байланыстырылады. Аталған заңда білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ету, арнайы жағдайлар жасау және қолдау көрсету қағидаттары айқындалған. Бағдарлама мазмұны сондай-ақ Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 24 ақпандағы №31 бұйрығымен бекітілген білім беру ұйымдарының педагогтеріне арналған кәсіптік стандарттардың талаптарына сәйкес келеді. Аталған кәсіптік стандарттар педагог қызметкерлердің кәсіби құзыреттерін дамытуға, білім алушыларды қолдауға дайын болуына, пәнаралық өзара іс-қимылды жүзеге асыруына және білім беру практикасында цифрлық құралдарды қолдануына бағытталған.

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 21 мамырдағы №117 бұйрығымен бекітілген «Мүмкіндігі шектеулі балаларды арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау стандартымен» байланысы ерекше маңызға ие. Аталған стандарт білім беру ортасында балаларға арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетуді, мамандардың келісілген өзара әрекетін және атаулы қолдауды ұйымдастыру қажеттілігін айқындайды.

Осы контексте педагог-ассистент психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің маңызды қатысушысы ретінде қарастырылады және білім алушының оқу, коммуникативтік, мінез-құлықтық және әлеуметтік әрекетіне қолдау көрсетуге қатысады.

Бағдарлама Қазақстан Республикасының 2025–2030 жылдарға арналған инклюзивті саясат тұжырымдамасының негізгі ережелерін де көрсетеді. Бұл тұжырымдама инклюзивті білім берудің тұрақты моделін дамытуға, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдау сапасын арттыруға және мамандардың кәсіби даярлығын күшейтуге бағытталған. Сонымен қатар бағдарлама Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2029 жылға дейінгі тұжырымдамасының басымдықтарына сәйкес келеді. Онда білім беруді цифрландыру, педагогтердің цифрлық құзыреттерін дамыту және заманауи білім беру технологияларын енгізу білім беру жүйесін жаңғыртудың маңызды бағыттары ретінде айқындалған.

Халықаралық деңгейде бағдарлама әрбір баланың қолжетімді және сапалы инклюзивті білім алуға құқығын бекітетін БҰҰ-ның Мүгедектердің құқықтары туралы конвенциясының ережелерімен байланыстырылады. Сондай-ақ бағдарлама барлығы үшін инклюзивті, әділ және сапалы білім беруді қамтамасыз етуге бағытталған Тұрақты даму мақсаты 4-ке, сондай-ақ арнайы және инклюзивті білім беру саласындағы ЮНЕСКО ұсынымдарына сәйкес келеді. Бұл құжаттарда кадрларды даярлау, мамандар арасындағы кәсіби өзара әрекет, қолдауды дараландыру және қолжетімді білім беру ортасын құру мәселелеріне ерекше назар аударылады.

Осылайша, бағдарлама ұлттық және халықаралық басымдықтар жүйесіне логикалық түрде кіріктірілген: инклюзия, білім сапасы, тең мүмкіндіктер, цифрлық трансформация, кәсіби даму және пәнаралық қолдау. Бағдарламаны іске асыру педагог-ассистенттің кәсіби мәртебесін арттыруға және ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылар үшін тұрақты, қауіпсіз және қолдаушы білім беру ортасын қамтамасыз етудегі оның рөлін күшейтуге ықпал етеді.

2. Глоссарий

Инклюзивті білім беру – барлық білім алушыларға олардың ерекше білім беруді қажет етуін және жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, білім алуға тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс.

Психологиялық-педагогикалық қолдау – білім беру ұйымдарында жүзеге асырылатын, ерекше білім беруді қажет ететін адамдарды (балаларды) қоса алғанда, білім алушылардың білім алу мен даму үдерісін табысты жүзеге асыру үшін олардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау негізінде әлеуметтік және психологиялық-педагогикалық жағдайларды жасайтын жүйелі ұйымдастырылған қызмет.

Мүмкіндігі шектеулі балаларды арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау – қандай да бір қызмет түрін орындау қабілеттерін қалпына келтіруге немесе орнын толтыруға бағытталған кешенді қызметтер мен іс-шаралар.

Мүмкіндігі шектеулі бала (балалар) – он сегіз жасқа дейінгі, белгіленген тәртіппен расталған, туа біткен, тұқым қуалаған, жүре пайда болған ауруларға немесе жарақаттардың салдарына байланысты тіршілік әрекеті шектелген, дене және (немесе) психикалық кемшіліктері бар бала (балалар).

Түзете-дамытушылық бағыт – дамуындағы бұзылыстарды жою үшін жағдай жасау.

Сараланған және жеке тәсіл – түзете жұмысының әдістерін, формалары мен құралдарын таңдауда әр баланың жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін есепке алу.

Тұлғалық-бағдарлы тәсіл – баланың жеке дамуын қолдау және оның әлеуетін ашу.

Ерекше білім беру қажеттіліктері – сапалы білім алуды қамтамасыз ету үшін оқу-дамыту процесінде қажетті көмек пен қызметтерге деген қажеттіліктер.

Ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау – білім алуға қажетті арнайы жағдайларды анықтау.

Білім алу үшін арнайы жағдайлар – оқу, сондай-ақ арнайы, жеке-дамытушылық және түзете-дамытушылық бағдарламалар мен оқыту әдістерін, техникалық, оқу және басқа да құралдарды, тіршілік әрекеті ортасын, психологиялық-педагогикалық қолдауды, медициналық, әлеуметтік және басқа да қызметтерді қамтитын, ерекше білім беруді қажет ететін адамдардың (балалардың), сондай-ақ мүмкіндігі шектеулі балалардың білім беру бағдарламаларын меңгеруі үшін қажетті жағдайлар.

Педагог-ассистент – білім беру ұйымында ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдауды жүзеге асыратын, өзінің кәсіби өкілеттіктері шегінде білім алушының білім беру бағдарламасын меңгеруіне, білім беру ортасына қосылуына және білім беру процесіне қатысушылармен өзара әрекеттесуіне ықпал ететін педагог.

Қосымша және баламалы коммуникация – сөйлеу арқылы өз ойын, қажеттіліктері мен хабарламаларын білдіруде қиындықтары бар балалар мен ересектердің ауызша сөйлеуін толықтыратын немесе алмастыратын қарым-қатынас тәсілдері мен құралдарының жүйесі.

Қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттесу бұзылыстары – тілді қолдануда, басқа адамдармен тиімді қарым-қатынас орнатуда, әлеуметтік байланыстарды қолдауда және әлеуметтік өзара әрекеттесуге қатысуда тұрақты қиындықтармен сипатталатын бұзылыстар.

Аутистік спектр бұзылысы (АСБ) – әлеуметтік өзара әрекеттесуді және әлеуметтік байланыстарды бастау мен қолдау қабілетінің тұрақты тапшылығымен, сондай-ақ қызығушылықтарының шектелуімен және жиі қайталанатын мінез-құлық әрекеттерімен сипатталатын дамудың жалпы бұзылысы.

Педагогикалық тексеру – балалардың интеллектуалдық даму ерекшеліктерін және олардың ойын әрекетіне, білім алуға және

қарым-қатынас жасауға жасына сәйкес нормативтерді ескере отырып, әлеуетті мүмкіндіктерін анықтау.

Оқу бағдарламасы – әрбір оқу пәні, оқу пәні және (немесе) модуль бойынша меңгеруге жататын білім, білік, дағды мен құзыреттіліктің мазмұны мен көлемін айқындайтын бағдарлама.

Оқу жоспары – білім берудің тиісті деңгейіндегі оқу пәндерінің, оқу пәндері және (немесе) модульдердің, кәсіптік практика, білім алушылардың басқа да оқу қызметінің түрлерінің тізбесін, реттілігін, көлемін (еңбек сыйымдылығын) және бақылау формаларын регламенттейтін құжат.

3. Бағдарламаның тақырыбы

«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде педагог-ассистенттің кәсіби қызметін ұйымдастыру» біліктілікті арттыру курсының бағдарламасы Қазақстан Республикасының жалпы білім беру жүйесінде инклюзивті білім беруді дамытудың қазіргі заманғы сын-қатерлерін көрсетеді және инклюзия, цифрландыру және педагогикалық қызмет сапасын арттыру саласындағы мемлекеттік саясаттың басымдықтарын ескереді. Бағдарлама тақырыбы педагог-ассистенттің психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі құрамында жұмыс істеуге, ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға атаулы қолдау көрсетуге және пәнаралық командада тиімді өзара әрекеттесуге кәсіби даярлығын қалыптастыруға бағытталған.

1. Заманауи нормативтік-құқықтық негіз

Бағдарлама Қазақстан Республикасының инклюзивті білім беру, педагог қызметкерлердің кәсіби қызметі және ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау стандарттары саласындағы қолданыстағы заңнамасы негізінде құрылған. Дәстүрлі біліктілікті арттыру курстарынан айырмашылығы, бұл бағдарламада педагог-ассистент қызметінің құқықтық және кәсіби негіздері жүйелі түрде ұсынылған. Атап айтқанда, оның психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі функциялары, кәсіби құзыреттілікке қойылатын талаптар, этикалық бағдарлар, жауапкершілік шекаралары және пәнаралық өзара іс-қимыл ерекшеліктері қамтылған.

2. Кешенді модульдік тәсіл

Бағдарлама педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық, ұйымдастырушылық, психологиялық-педагогикалық, әдістемелік, коммуникативтік және дамытушылық аспектілерін біртұтас құрылымға біріктіреді.

3. Цифрлық және инновациялық технологияларды енгізу

Бағдарламаның ерекшелігі — педагог-ассистенттің кәсіби қызметіне цифрлық және инновациялық құралдарды енгізу. Бағдарлама аясында білім алушыларды қолдау, құжаттаманы жүргізу, білім беру және әлеуметтік даму динамикасын тіркеу, сондай-ақ кәсіби цифрлық портфолио қалыптастыру үшін цифрлық ресурстарды пайдалану мүмкіндіктері қарастырылады. Цифрлық коммуникация элементтері, қолдау командасындағы онлайн өзара

әрекет және кәсіби қызметті цифрлық форматта рәсімдеудің заманауи тәсілдері меңгеріледі. Бұл педагог қызметкерлердің цифрлық құзыреттілігін дамыту талаптарына сәйкес келеді.

4. Пәнаралық және командалық өзара әрекет

Бағдарлама пәнаралық тәсілге негізделген және педагог-ассистенттердің психологиялық-педагогикалық қолдау қызметіндегі командалық өзара әрекет құзыреттерін қалыптастыруға бағытталған. Бағдарлама мазмұны педагог-ассистенттің педагогтермен, қолдау мамандарымен және ата-аналармен, заңды өкілдермен өзара әрекеттесу формаларын, сондай-ақ ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды жеке қолдауды бірлесіп жоспарлау, іске асыру және мониторингтеу процесіне қатысуын ашады.

5. Soft skills және кәсіби өзін-өзі айқындауды дамыту

Бағдарлама педагог-ассистенттің кәсіби рефлексиясын, коммуникативтік дағдыларын, эмоционалдық тұрақтылығын және жауапкершілігін дамыту элементтерін қамтиды. Өзін-өзі талдау дағдыларын қалыптастыруға, саналы кәсіби өзін-өзі айқындауға, әдістемелік қызмет жүргізуге және кәсіби өсу траекториясын жоспарлауға ерекше көңіл бөлінеді. Бұл педагог-ассистентке функционалдық міндеттерін сапалы орындаумен қатар, өзінің кәсіби әлеуетін мақсатты түрде дамытуға мүмкіндік береді.

Бағдарламаның жаңалығы нормативтік дәлдікті, педагог-ассистенттің кәсіби рөлін жүйелі түсінуді, практикалық-бағдарланған мазмұнды, цифрлық өзектілікті және инклюзивті әрі икемді білім беру ортасының қатысушысы ретінде маман тұлғасын дамытуды кіріктіруімен сипатталады.

Білім беру жүйесіндегі ұқсас бағдарламалардың бар-жоғын талдау

Қазақстан Республикасында педагог кадрлардың біліктілігін арттыру бойынша қолданыстағы білім беру бағдарламаларына жүргізілген талдау ұсынылып отырған «Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде педагог-ассистенттің кәсіби қызметін ұйымдастыру» бағдарламасының педагог-ассистенттерді даярлаудағы құрылымдық тұтастығымен, практикалық бағыттылығымен және кешенді тәсілімен ерекшеленетінін көрсетті.

Талдаудың негізгі қорытындылары:

- педагог-ассистенттер мен қолдау мамандарына арналған қолданыстағы курстар негізінен инклюзивті практиканың жекелеген аспектілерін ғана ашады және педагог-ассистенттің ППҚҚ жүйесіндегі қызметі туралы тұтас түсінікті әрдайым қамтамасыз ете бермейді;
- бірқатар бағдарламаларда заманауи нормативтік талаптар, психологиялық-педагогикалық қолдаудың өзекті модельдері және қолдау командасы қатысушыларының кәсіби функцияларын нақты ажырату жеткілікті деңгейде қамтылмаған;
- педагог-ассистенттің цифрлық құзыреттерін дамытуға бағытталған модульдер, соның ішінде құжаттаманы жүргізу, цифрлық өзара әрекет, қолдау нәтижелерін ұсыну және кәсіби қызметті цифрлық рәсімдеу мәселелері шектеулі түрде берілген;

- пәнаралық өзара әрекет, soft skills дамыту, кәсіби рефлексия және педагог-ассистент қызметінің этикалық-деонтологиялық негіздері жеткіліксіз ашылған;
- жалпы түзету-педагогикалық бағыттағы бағдарламалар педагог-ассистенттің жалпы білім беретін мектептегі қызметінің ерекшелігін және оның ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесіндегі рөлін толық көлемде ескере бермейді;

- педагог-ассистенттің білім беру процесі мен сабақтан тыс қызметте білім алушыларды қолдау технологиялары жеткілікті толық ұсынылмаған. Атап айтқанда, баланы оқу әрекетінде, топтық жұмыс формаларында, бірлескен ойындарда және күнделікті мектеп жағдайларында қолдау, әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қалыптастыру мен қолдау, баламалы мінез-құлық формаларын дамыту және әлеуметтік дағдыларды жетілдіру мәселелері жеткілікті деңгейде ашылмаған.

Қорытынды

Ұсынылып отырған бағдарлама қолданыстағы біліктілікті арттыру бағдарламаларынан өзінің мазмұндық бағытымен, құрылымдық логикасымен және педагог-ассистенттерді даярлауға арналған кешенді тәсілімен ерекшеленеді. Ол нормативтік негіздерді білуді, пәнаралық өзара әрекетке дайындықты, қолдаудың заманауи педагогикалық және цифрлық құралдарын меңгеруді, сондай-ақ инклюзивті және цифрлық білім беру жағдайында саналы кәсіби дамуға қабілеттілікті біріктіретін педагог-ассистенттің кәсіби дамуының заманауи практикалық-бағдарланған моделі ретінде қарастырылуы мүмкін.

Бағдарламаны іске асыру Қазақстан Республикасының білім беру жүйесіндегі өзекті кадрлық және әдістемелік сұранысқа жауап береді және педагог-ассистенттердің біліктілігін арттыру жүйесінде анықталған кәсіби-әдістемелік тапшылықтарды жоюға ықпал етеді.

4. Бағдарламаның мақсаты мен міндеттері, күтілетін нәтижелер

Бағдарламаның мақсаты — инклюзивті білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды тиімді қолдау, пәнаралық өзара іс-қимылды жүзеге асыру және этикалық-құқықтық нормаларды сақтау үшін қажетті педагог-ассистенттердің кәсіби құзыреттерін дамыту.

Бағдарламаның міндеттері:

- тыңдаушыларда педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері және оның Қазақстан Республикасының білім беру жүйесіндегі кәсіби мәртебесі туралы жүйелі білім қалыптастыру;
- тыңдаушыларды ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың негізгі санаттарымен, олардың даму, коммуникация, мінез-құлық және білім беру процесіне қатысу ерекшеліктерімен таныстыру;

- инклюзивті мектеп жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдаудың мазмұнын, мақсаттары мен қағидаттарын ашу;
- ППҚҚ жүйесіндегі пәнаралық өзара іс-қимыл жағдайында педагог-ассистенттің, педагогтердің және қолдау мамандарының кәсіби функцияларын нақтылау және ажырату;
- білім беру процесінде білім алушыларды қолдауды ұйымдастыру дағдыларын дамыту, оның ішінде оқу әрекетінде қолдау көрсету, білім беру ортасын бейімдеу және баланың ұжымға қосылуына ықпал ету;
- педагог-ассистенттің педагогтермен, қолдау мамандарымен және ата-аналармен/заңды өкілдермен кәсіби өзара әрекеттесу дағдыларын қалыптастыру;
- педагог-ассистент қызметін құжаттамалық қамтамасыз ету, бақылау нәтижелерін тіркеу және білім алушылардың даму динамикасын мониторингтеу негіздеріне үйрету;
- құжаттаманы жүргізу, цифрлық өзара әрекеттесу және қолдау нәтижелерін ұсыну үшін қажетті педагог-ассистенттің цифрлық құзыреттерін дамыту;
- ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың құқықтарын, қадір-қасиетін және жеке ерекшеліктерін құрметтеу, құпиялылық қағидаттарын сақтау және кәсіби этика нормаларын ұстану бойынша тұрақты ұстаным қалыптастыру.

Бағдарламаны меңгерудің күтілетін нәтижелері

Оқу аяқталғаннан кейін тыңдаушы:

- инклюзивті білім беру жағдайында педагог-ассистент қызметінің өзекті нормативтік-құқықтық негіздерін меңгереді;
- ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың даму, коммуникация және мінез-құлық ерекшеліктерін түсінеді;
- өзінің кәсіби функциялары шегінде білім беру процесінде ЕББҚ бар білім алушыларды қолдауды жүзеге асырады;
- білім алушылардың оқу әрекетін, әлеуметтенуін және коммуникациясын қолдау, сондай-ақ әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қалыптастыру стратегияларын қолданады;
- педагогтермен, ППҚҚ мамандарымен және ата-аналармен/заңды өкілдермен өзара әрекеттеседі;
- қажетті құжаттаманы жүргізеді және білім алушылардың даму динамикасын тіркейді;
- цифрлық құралдарды қолданады, кәсіби этиканы сақтайды және өзінің жеке кәсіби даму траекториясын құрады.

5. Бағдарламаның құрылымы мен мазмұны

Модуль 1. Педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық және этикалық негіздері

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда педагог-ассистенттің кәсіби қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері мен оған қойылатын этикалық талаптар туралы жүйелі білім қалыптастыру, сондай-ақ білім беру ұйымындағы педагог-ассистенттің кәсіби мәртебесін, функцияларын, құқықтары мен жауапкершілігін түсіндіру.
Модульдің міндеттері:	Тыңдаушыларды инклюзивті білім беруді және педагог-ассистенттің қызметін реттейтін Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік құқықтық актілерімен таныстыру; педагог-ассистенттің құқықтық мәртебесін, құқықтарын, міндеттері мен кәсіби жауапкершілігін ашу; ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесіндегі педагог-ассистенттің орны мен рөлі туралы түсінік қалыптастыру; педагог-ассистент қызметіндегі кәсіби этика мен педагогикалық деонтологияның негізгі қағидаттарын түсіндіру; педагог-ассистент жұмысында білім алушылардың құқықтарын сақтау, құпиялылық қағидаттарын ұстану және дискриминациялық әрекеттерге жол бермеудің маңызын көрсету;
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: инклюзивті білім беруді және педагог-ассистенттің қызметін реттейтін қолданыстағы нормативтік-құқықтық базаға бағдарланады; педагог-ассистенттің кәсіби мәртебесін, функцияларын, міндеттерін және жауапкершілік шекарасын біледі және түсінеді; ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдауға

	<p>қатысты нормативтік құжаттардың негізгі ережелерін меңгереді;</p> <p>психологиялық-педагогикалық қолдау процесінде ЕББҚ бар білім алушылардың құқықтарын, қадір-қасиетін және жеке ерекшеліктерін сақтауға дайын екенін көрсетеді;</p> <p>педагог-ассистент қызметіндегі кәсіби және этикалық нормаларды, құпиялылық қағидаттарын, педагогикалық этика мен деонтология негіздерін түсінетінін көрсетеді.</p>
<p>Модуль сипаттамасы:</p>	<p>Бұл модуль педагог-ассистенттің кәсіби қызметінің құқықтық және этикалық негізін қалыптастырады. Модуль аясында Қазақстан Республикасының білім беру және инклюзивті оқыту саласындағы заңнамасының педагог қызметкерлердің, соның ішінде педагог-ассистенттердің мәртебесі мен өкілеттіктерін айқындайтын негізгі ережелері қарастырылады. Тыңдаушылар нормативтік актілердің тізбесін — білім беру туралы заңнаманы, инклюзивті білім беру және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қолдауға қатысты бұйрықтар мен стандарттарды зерделейді және аталған актілердің педагог-ассистенттің жұмыс жағдайларын қалай айқындайтынын талдайды. Педагог-ассистенттің мектептегі кәсіби мәртебесін, оның қолдау командасының мүшесі ретіндегі функцияларын, құқықтары мен міндеттерін талдауға ерекше назар аударылады. Модульдің маңызды бөлігі кәсіби этика мәселелеріне арналған. Тыңдаушылар педагогикалық этика мен деонтология қағидаттарымен танысады, педагог-ассистенттің мінез-құлық нормалары мен жауапкершілігін зерделейді. Этикалық дилеммаларды көрсететін практикалық жағдайлар</p>

	<p>қарастырылады: білім алушы туралы ақпараттың құпиялылығы, педагог-ассистенттің араласу шекарасы, мүдделер қақтығысы және басқа да кәсіби жағдаяттар. Кейстер негізінде педагог-ассистент қызметіндегі типтік тәуекелдер мен қателер, сондай-ақ оларды құқықтық және этикалық талаптар шеңберінде алдын алу жолдары талданады. Модуль материалын меңгеру педагог-ассистент жұмысының ұйымдастырушылық және әдістемелік аспектілерін әрі қарай зерделеуге берік негіз қалыптастырады, тыңдаушылардың кәсіби қызметіндегі құндылықтық бағдарларын және жауапкершілігін дамытады.</p>
--	--

Модуль 2. ЕББҚ бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесі

<p>Модульдің мақсаты:</p>	<p>Тыңдаушыларда ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесі, оның мақсаттары, қағидаттары, құрылымы мен жұмыс істеу механизмдері туралы тұтас түсінік қалыптастыру, сондай-ақ педагог-ассистенттің осы жүйедегі рөлін саналы түрде ұғынуына ықпал ету.</p>
<p>Модульдің міндеттері:</p>	<p>Ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдаудың мәнін, мақсаттары мен міндеттерін ашу; білім беру ұйымында қолдауды ұйымдастыру қағидаттарымен және оны іске асыру деңгейлерімен таныстыру; мектептегі психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің құрылымы және осы қызметтің негізгі қатысушыларының функциялары туралы түсінік қалыптастыру;</p>

	<p>ЕББҚ бар білім алушыларды қолдау жүйесінің негізгі қатысушыларының бірі ретінде педагог-ассистенттің рөлін нақтылау;</p> <p>білім алушыларды қолдауда жүйелі, кешенді және пәнаралық тәсілдің маңызын көрсету, командалық жұмыс қағидаттарын түсінуді дамыту.</p>
<p>Модульдің нәтижелері:</p> <p>күтілетін</p>	<p>Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдаудың мақсаттарын, міндеттері мен қағидаттарын біледі;</p> <p>ЕББҚ бар білім алушылардың негізгі санаттарына бағдарланады және олардың даму, коммуникация және мінез-құлық ерекшеліктерін түсінеді;</p> <p>білім беру ұйымындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің құрылымы мен функцияларын түсінеді;</p> <p>қолдау жүйесіндегі педагог-ассистенттің орнын, рөлін және кәсіби функцияларын айқындайды;</p> <p>ППҚҚ мамандарымен пәнаралық өзара әрекеттесу және командалық жұмыс негіздерін меңгереді;</p> <p>білім алушыны қолдау кезінде жүйелілік, кешенділік және жеке тәсіл қағидаттарын ескере алады;</p> <p>баланың мүддесі үшін педагогтермен, қолдау мамандарымен және ата-аналармен ынтымақтастық жасауға дайын екенін көрсетеді.</p>
<p>Модуль сипаттамасы:</p>	<p>Модуль тыңдаушыларды ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқыту, дамыту және әлеуметтік кіріктіру үшін қажетті жағдайлар жасауға бағытталған кешенді қызмет ретінде психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесімен таныстырады. Алдымен негізгі</p>

ұғымдар қарастырылады: қолдау дегеніміз не, оның жеке бала, сынып және мектеп деңгейіндегі мақсаты қандай, қандай міндеттерді шешеді және оның негізінде қандай қағидаттар — қолжетімділік, дараландыру, мамандар күшін біріктіру және басқа қағидаттар жатыр.

Тыңдаушылар мектептегі қолдаудың ұйымдастырушылық құрылымын зерделейді: ППҚҚ құрамына қандай мамандар кіретіні, педагогтердің, психологтің, арнайы педагогтің, әлеуметтік педагогтің, педагог-ассистенттің және басқа мамандардың функциялары қалай бөлінетіні қарастырылады.

Педагог-ассистенттің бала, мұғалім және басқа мамандар арасындағы байланыстырушы буын екені, оқу процесі барысында балаға практикалық қолдау көрсететіні ерекше атап өтіледі.

Модуль барысында педагог-ассистенттің қолдау командасындағы рөлі, оның нақты қандай міндеттерді атқаратыны қарастырылады: сыныптағы көмек, баланы бақылау, білім алушының білім беру қажеттіліктерін командалық талқылауға және психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің отырыстарына қатысу және т.б.

Пәнаралық тәсіл жеке қарастырылады: ППҚҚ мамандарының ынтымақтастығының маңызы, командалық өзара әрекет формалары, баланың білім беру қажеттіліктерін бірлесіп талқылау және жеке қолдауды келісілген түрде жоспарлау мәселелері ашылады.

Модульдің практикалық бөлігі әртүрлі ЕББҚ бар білім алушыларды қолдау жағдайларын талдауды, атаулы қолдау тәсілдерін, командалық өзара әрекетті және білім беру процесін дараландыруды қарастыруды қамтиды. Модульді меңгеру

	тыңдаушыларда мектептегі ЕББҚ бар балаларды қолдау жүйесі және осы жүйедегі педагог-ассистенттің рөлі туралы тұтас түсінік қалыптастырады.
--	--

Модуль 3. Қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттестікті дамытудағы заманауи психологиялық-педагогикалық технологиялар

Модульдің мақсаты:	Тыңдаушыларда ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың коммуникациясын, әлеуметтенуін және дербестігін дамытуға бағытталған заманауи технологияларды пайдалану туралы түсінік пен практикалық дағдылар қалыптастыру. Модуль баланы бірлескен әрекетке тарту, әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қолдау, сондай-ақ білім алушыларда ересектің ең аз көмегімен жаңа дағдыларды кезең-кезеңімен қалыптастыру стратегияларын меңгеруге бағытталған.
Модульдің міндеттері:	Тыңдаушыларды ЕББҚ бар балалардың коммуникативтік қабілеттері мен әлеуметтік өзара әрекетін дамытуға бағытталған заманауи тәсілдермен, оның ішінде арнайы әдістемелер мен коммуникация құралдарын қолдану жолдарымен таныстыру; баланы бірлескен әрекетке тарту, байланыс орнату және оның ұжымдық әрі ойын әрекеттеріне белсенді қатысуын қолдау дағдыларын қалыптастыру; баланың коммуникативтік мінез-құлқын талдауға және түсінуге, оның ішінде бейвербалды белгілері мен мінез-құлық көріністерін анықтауға, қажеттіліктері мен қиындықтарын дұрыс интерпретациялауға үйрету; жаңа дағдыларды, оның ішінде академиялық және әлеуметтік-тұрмыстық дағдыларды кезең-кезеңімен үйрету технологияларын меңгерту, педагог тарапынан көрсетілетін көмекті біртіндеп

	<p>азайту арқылы баланың дербестігін дамыту; ЕББҚ бар балалардағы жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және түзету тәсілдерін, сондай-ақ олардың өзін-өзі реттеуін және эмоциялық әл-ауқатын қолдау әдістерін зерделеу.</p>
<p>Модульдің нәтижелері:</p> <p>күтілетін</p>	<p>Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: ЕББҚ бар білім алушылардың коммуникациясын, әлеуметтік өзара әрекетін және дербестігін дамытуға арналған заманауи психологиялық-педагогикалық технологияларды біледі; баланы бірлескен оқу, ойын және әлеуметтік әрекетке тарту стратегияларын түсінеді; байланыс орнату, коммуникацияны қолдау және визуалды, ым-ишаралық немесе баламалы қарым-қатынас құралдарын пайдалану бойынша практикалық тәсілдерді қолданады; баланың коммуникативтік мінез-құлқын талдай алады, жағымсыз мінез-құлықтың ықтимал себептерін анықтайды және оның қажеттіліктерін ескереді; ересектің көмегін біртіндеп азайта отырып, жаңа дағдыларды кезең-кезеңімен үйрету стратегияларын қолданады; – өзін-өзі реттеуді дамыту, әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қолдау және баламалы мінез-құлық формаларын қалыптастыру әдістерін қолданады; баланы бақылау, оның даму динамикасын тіркеу және баланың реакциясы мен ілгерілеуін ескере отырып, өз әрекеттерін түзету дағдыларын меңгереді.</p>
<p>Модуль сипаттамасы:</p>	<p>Бұл модуль айқын практикалық сипатқа ие және педагог-ассистенттің баламен тікелей жұмыс істеу технологияларына арналған. Модуль мазмұны баланың коммуникациясын, әлеуметтік өзара</p>

әрекетін және дербестік дағдыларын дамытуға бағытталған. Модульдің басында тыңдаушылар ерекше қажеттіліктері бар балалар коммуникациясының теориялық негіздерімен танысады: ЕББҚ-ның әртүрлі түрлері кезінде, мысалы, аутистік спектр бұзылыстары, есту қабілетінің бұзылыстары, зият дамуының бұзылыстары және басқа жағдайларда сөйлеу, қарым-қатынас және мінез-құлқы дамуының ықтимал ерекшеліктері қарастырылады. Одан әрі коммуникация мен әлеуметтік дағдыларды дамытуға бағытталған заманауи тәсілдер мен әдістемелер жан-жақты зерделенеді. Олардың қатарында сөйлемейтін балаларда коммуникативтік ниетті дамыту әдістері, мысалы, ым-ишара, PECS карточкалары және басқа құралдар арқылы қарым-қатынас жасау; құрдастарымен бірлескен ойын және өзара әрекет дағдыларын үйрету технологиялары; баланың ересек адаммен эмоциялық байланысын дамыту тәсілдері қарастырылуы мүмкін. Модульдің маңызды бөлігі баланы әрекетке тартудың практикалық стратегияларына арналған. Тыңдаушылар ЕББҚ бар бала белсенді түрде қатысып, әрекетке қызығушылық танытатындай бірлескен ойындарды немесе тапсырмаларды жоспарлау мен ұйымдастыруды үйренеді. Баланың назарын аудару, қызығушылығын қолдау, фрустрация тудырмай тапсырмаларды біртіндеп күрделендіру сияқты нақты техникалар талданады. Жеке тақырып ретінде баланың коммуникативтік мінез-құлқын түсіну қарастырылады. Тыңдаушылар баланың мінез-құлқы коммуникация тәсілі ретінде

қарастырылатын кейстерді талдайды. Мысалы, жағымсыз мінез-құлық баланың белгілі бір қиындықтары немесе қажеттіліктері туралы сигнал беруі мүмкін. Тыңдаушылар проблемалық мінез-құлықтың ықтимал себептерін анықтауға, баланың вербалды емес сигналдарын оқуға және оған тиімдірек көмек көрсетуге үйренеді.

Модульдің маңызды құрамдас бөлігі жаңа дағдыларды кезең-кезеңімен үйрету әдістерін меңгерту болып табылады. Педагог-ассистент көбіне баланы тұрмыстық, оқу немесе әлеуметтік дағдыларға, мысалы, өзін-өзі күту, сыныптастарымен қарым-қатынас жасау сияқты дағдыларға үйретуге қатысады. Тыңдаушылар күрделі дағдыны бірізді кезеңдерге бөлуге және ересек тарапынан көрсетілетін көмекті біртіндеп азайтуға негізделген тәсілдерді меңгереді. Бұл балаға дағдыны кезең-кезеңімен игеруге және өзіне деген сенімділікті сезінуге мүмкіндік береді.

Модуль соңы мінез-құлықты басқару технологияларын қамтиды. Тыңдаушылар әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қолдау қағидаттарымен танысады, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу үшін білім беру ортасын ұйымдастыру, оқу жүктемесін реттеу, мінез-құлықтың пайда болуына ықпал ететін факторларды анықтау және ескеру тәсілдерін меңгереді;

жағымсыз мінез-құлық пайда болған жағдайда дұрыс әрекет ету, мысалы, зорлықсыз араласу стратегияларын қолдану, назарды ауыстыру, уақытша үзілістерді пайдалану және басқа тәсілдер; сондай-ақ проблемалық мінез-құлықтың орнына баланы әлеуметтік тұрғыдан қолайлы баламалы мінез-құлық формаларына үйрету жолдары

	<p>қарастырылады. Өзін-өзі реттеуді дамыту әдістері де талданады: мысалы, уақытты және әрекеттердің реттілігін бақылауға арналған визуалды қолдауларды пайдалану, мазасыздықты төмендетуге арналған тыныс алу және босаңсу техникалары және т.б. Модуль практикалық мысалдарға негізделеді: тыңдаушылар модельденген жағдаяттармен жұмыс істейді, бейнематериалдарды талдайды, шартты баламен жұмыс жоспарын құрастыру бойынша тапсырмалар орындайды. Бұл модульді меңгеру педагог-ассистенттерге ЕББҚ бар балалармен күнделікті жұмыста қажет болатын нақты әдістер мен тәсілдер қорын толықтыруға және оларға тиімді көмек көрсетуге деген сенімділігін арттыруға мүмкіндік береді.</p>
--	---

Модуль 4. Білім беру процесінде және оқудан тыс қызметте білім алушыларға педагог-ассистенттің қолдау көрсету технологиялары

<p>Модульдің мақсаты:</p>	<p>Тыңдаушыларда білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін ескере отырып, білім беру процесін ұйымдастыруға қатысуға практикалық дайындықты қалыптастыру, инклюзивті білім беру ортасында ЕББҚ бар балаларды оқу және оқудан тыс қызметте тікелей сүйемелдеу және қолдау көрсету дағдыларын дамыту</p>
<p>Модульдің міндеттері:</p>	<p>Инклюзивті оқыту жағдайында білім беру процесін ұйымдастыру ерекшеліктерін ашу: ЕББҚ бар баланың қатысуын ескеретін сабақ немесе оқу әрекеті қалай құрылады және бұл процестегі педагог-ассистенттің рөлі қандай екенін түсіндіру; педагог-ассистенттің оқу сабақтары кезінде ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды қолдау бойынша іскерліктерін қалыптастыру, оның ішінде оқу тапсырмаларын орындауға көмектесу,</p>

	<p>нұсқауларды түсіндіру, баланың сыныптағы жағдайын бақылау;</p> <p>ЕББҚ бар балалардың қажеттіліктеріне сәйкес білім беру ортасын және оқу материалдарын бейімдеу тәсілдерімен таныстыру, мысалы, сынып кеңістігін, көрнекі материалдарды бейімдеу, арнайы оқыту құралдарын қолдану;</p> <p>ЕББҚ бар білім алушылардың балалар ұжымына және құрдастарымен бірлескен әрекетке қосылуына ықпал ету дағдыларын дамыту, оның ішінде оқудан тыс уақытта, үйірмелерде, ойындарда қолдау көрсету;</p> <p>ЕББҚ бар білім алушылардың дербестігін қолдау және оқу мотивациясын дамыту тәсілдері туралы түсінік қалыптастыру;</p> <p>– білім беру ортасында әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қолдау, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және проблемалық мінез-құлыққа қауіпсіз әрекет ету стратегияларын меңгерту, баланың психологиялық жайлылығын сақтай отырып тәртіпті қамтамасыз ету дағдыларын қалыптастыру;</p> <p>тыңдаушыларды әртүрлі жағдайларда қолдануға болатын білім алушыларды сүйемелдеудің әмбебап стратегияларымен және тиімді сүйемелдеу шешімдерін әзірлеу үшін білім беру жағдайларын талдау әдістерімен таныстыру.</p>
<p>Модульдің нәтижелері:</p>	<p>Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы:</p> <p>ЕББҚ бар білім алушыны оқу және оқудан тыс қызметте сүйемелдеуді ұйымдастыру ерекшеліктерін біледі;</p> <p>сабақта, топтық жұмыста, бірлескен ойындарда және күнделікті мектеп жағдайларында баланы қолдаудағы педагог-ассистенттің рөлін түсінеді;</p> <p>оқу әрекетін адресатты қолдау, тапсырмаларды, нұсқауларды, көрнекі материалдарды және білім беру ортасын бейімдеу тәсілдерін қолданады;</p> <p>ЕББҚ бар білім алушының сынып жұмысына, құрдастар тобына және оқудан</p>

	<p>тыс қызмет түрлеріне қосылуына ықпал етеді;</p> <p>баланың дербестігін, оқу мотивациясын және белсенділігін қолдау стратегияларын пайдаланады;</p> <p>– әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қолдау, жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және баламалы мінез-құлық формаларын қалыптастыру тәсілдерін қолданады;</p> <p>кәсіби этика мен субординацияны сақтай отырып, білім беру жағдайларын бақылау, талдау және стандартты емес жағдайларға дұрыс әрекет ету дағдыларын меңгереді.</p>
<p>Модуль сипаттамасы:</p>	<p>Модуль педагог-ассистенттің білім беру ортасындағы практикалық қызметіне — сабақтарда, оқу әрекеттерінде, үзілістерде және оқудан тыс іс-шараларда атқаратын жұмысына бағытталған. Тыңдаушылар педагог-ассистенттің мұғаліммен өзара әрекеттесу формаларын зерттейді, оның ішінде іс-әрекеттерді келісу, білім алушыға тапсырмаларды орындау кезінде қолдау көрсету, нұсқауларды түсінуге көмектесу, баланың жағдайын бақылау және оның сынып әрекетіне қосылуына ықпал ету мәселелерін қарастырады.</p> <p>Нақты рөлдер талқыланады: сабақтың басында балаға ұйымдасуға көмектесу, сабақ барысында оның жағдайы мен оқу үлгерімін бақылау, қажет болған жағдайда материалды жеке түсіндіру, мұғалім мен бала арасындағы «көпір» қызметін атқару, яғни тапсырмаларды жеткізу, баланың өзін сезінуі туралы мұғалімге кері байланыс беру.</p> <p>Жеке блок білім беру ортасы мен материалдарды бейімдеуге арналады. Педагог-ассистент ЕББҚ бар оқушы үшін сыныпта қандай кедергілер бар екенін және оларды қалай азайтуға болатынын</p>

талдауды үйренеді. Бұған физикалық қолжетімділік, мысалы, отырғызу орны, жарықтандыру, арнайы құрылғылар, сондай-ақ оқу материалдарын бейімдеу, мысалы, ірі қаріп, пиктограммалар, жеңілдетілген мәтін, жұмыс формасын өзгерту, мысалы, балаға көбірек уақыт беру, тапсырманы бөліктерге бөлу жатады. Тыңдаушылар әртүрлі қажеттіліктерге сәйкес оқу материалдарын бейімдеу бойынша жадынамалар мен үлгілер алады.

Маңызды тақырыптардың бірі — баланы ұжымға қосу. Педагог-ассистент ЕББҚ бар оқушының оқшауланып қалмауы үшін қолдана алатын әдістер талқыланады: үзілісте бірлескен ойын ұйымдастыру, сыныптастарды көмек көрсетуге тарту, жеке үлгі көрсету және түсіндіру арқылы құрдастарда толеранттылықты дамыту. Сонымен қатар ассистенттің оқудан тыс іс-шаралардағы рөлі қарастырылады: серуенде, экскурсияда, үйірмелерге қатысу кезінде сүйемелдеу, қандай жағдайларды ескеру қажет, қандай сақтық шараларын қабылдау керек және баланың құрдастарымен сабақтан тыс қарым-қатынасын қалай ынталандыру қажет екені талданады.

Модульде мінез-құлық пен тәртіпті қолдау мәселелеріне де назар аударылады. Тыңдаушылар әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қолдау стратегияларын меңгереді: мұғаліммен бірлесе отырып барлық балаларға түсінікті нақты ережелерді белгілеу және оларды жүйелі қолдану тәсілдерін үйренеді.

ЕББҚ бар баланың жағымсыз мінез-құлқына оны жарақаттамай және сабақ барысын бұзбай қалай әрекет ету керек, мысалы, шартты белгілерді қолдану, баланың назарын уақытша басқа

	<p>әрекетке ауыстыру, қажет болған жағдайда оны тыныштану үшін сыныптан байқатпай шығару. Педагог-ассистенттің араласу шекаралары жеке талқыланады: қай жағдайда балаға дербестік беру қажет, ал қай жағдайда мұғалімнің орнын алмастырмау маңызды. Тыңдаушылар педагог-ассистенттің жақсы ниетпен бала үшін тым көп әрекет жасап қоюы немесе, керісінше, мұғалімнің түсіндіруіне араласуы мүмкін жағдайларды талдап, тепе-теңдікті табуды үйренеді.</p> <p>Практикалық бөлім нақты білім беру жағдайларын талдауды қамтиды. Мысалы, тыңдаушыларға ЕББҚ бар бала қиындыққа тап болған сабақ кейсі ұсынылады және педагог-ассистент қалай әрекет етуі керек екенін анықтау сұралады. Немесе үзілістегі конфликт жағдайы сипатталып, оны шешу жолдарын ұсыну қажет болады. Сонымен қатар тыңдаушылар бейімделген тапсырмалардың фрагменттерін құрастырады, нақты оқушыны бір күн бойы қолдау жоспарын әзірлеп көреді. Модульді меңгеру педагог-ассистенттердің практикалық жұмысқа дайындығын едәуір арттырады, оларды мектепте ЕББҚ бар балаларға тиімді көмек көрсету үшін қажетті нақты тәсілдермен, жадынамалармен және сенімді дағдылармен қамтамасыз етеді.</p>
--	---

Модуль 5. Педагог-ассистенттің білім беру процесіне қатысушылармен өзара әрекеттесуі

<p>Модульдің мақсаты:</p>	<p>Тыңдаушыларда білім беру процесінің барлық қатысушыларымен — педагогтермен, ППҚҚ мамандарымен, мектеп әкімшілігімен, ЕББҚ бар білім алушылардың ата-аналарымен немесе заңды өкілдерімен — ынтымақтастық, кәсіби этика және серіктестік қағидаттары</p>
---------------------------	---

	негізінде тиімді өзара әрекеттесуге кәсіби дайындықты қалыптастыру.
Модульдің міндеттері:	<p>Педагог-ассистенттің білім беру процесінің әртүрлі қатысушыларымен, мектеп ішінде және мектептен тыс кәсіби өзара әрекеттесу қағидаттары мен формаларын ашу;</p> <p>педагог-ассистенттің психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесіндегі командалық өзара әрекеттесу дағдыларын қалыптастыру, оның ішінде ППҚҚ отырыстарына қатысу, білім алушының білім беру қажеттіліктерін командалық талқылау және қолдау шараларын бірлесіп жоспарлау;</p> <p>білім беру ұйымының педагогтерімен және әкімшілігімен тиімді ынтымақтастық жасау дағдыларын дамыту, оның ішінде жұмыс байланысын орнату, сыныптағы бірлескен әрекеттерді келісу, бала туралы ақпаратпен алмасу;</p> <p>ЕББҚ бар білім алушылардың ата-аналарымен немесе заңды өкілдерімен конструктивті өзара әрекеттесу құзыреттерін қалыптастыру, оның ішінде сенімді серіктестік қарым-қатынас орнату, баланы үй жағдайында қолдау мәселелері бойынша кеңес беру, ата-аналарды білім беру процесіне тарту;</p> <p>педагог-ассистенттің кәсіби қызметінде туындауы мүмкін конфликтілік жағдайлардың алдын алу және шешу тәсілдерін зерделеу, оның ішінде педагогтермен, ата-аналармен немесе баланы қолдау мәселелері бойынша келіспеушіліктерді конструктивті шешу әдістерін меңгеру.</p>
Модульдің күтілетін нәтижелері:	Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: педагог-ассистенттің педагогтермен, ППҚҚ мамандарымен, әкімшілікпен және ата-аналармен немесе заңды өкілдермен

	<p>кәсіби өзара әрекеттесу ерекшеліктерін біледі;</p> <p>психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде командалық жұмыс, рөлдерді бөлу және кәсіби қарым-қатынас этикасы қағидаттарын түсінеді;</p> <p>мұғалімдермен және қолдау қызметі мамандарымен іскерлік өзара әрекеттестік орната алады, бірлескен әрекеттерді келіседі және бала туралы бақылау нәтижелерімен алмасады;</p> <p>ЕББҚ бар білім алушылардың ата-аналарымен немесе заңды өкілдерімен конструктивті өзара әрекеттесу тәсілдерін қолданады;</p> <p>білім беру ортасындағы конфликтілік немесе шиеленісті жағдайлардың алдын алу және шешу үшін коммуникативтік стратегияларды пайдаланады;</p> <p>кәсіби қарым-қатынас, ынтымақтастық, кері байланыс беру және командалық өзара әрекеттесу дағдыларын меңгереді;</p> <p>кәсіби құзыреттілік шекараларын, құпиялық нормаларын, этиканы және білім беру процесінің барлық қатысушыларымен ізгі әрі сыпайы өзара әрекеттесу қағидаларын сақтайды.</p>
<p>Модуль сипаттамасы:</p>	<p>Бұл модуль педагог-ассистенттің білім беру процесіне қатысушылармен өзара әрекеттесуіндегі коммуникативтік және серіктестік құзыреттерін дамытуға арналған.</p> <p>Модуль мазмұнында педагог-ассистенттің мұғалімдермен,</p> <p>психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің мамандарымен, білім беру ұйымының әкімшілігімен және ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушылардың ата-аналарымен немесе заңды өкілдерімен кәсіби өзара әрекеттесуінің негізгі бағыттары қарастырылады.</p>

	<p>Педагог-ассистенттің білім беру процесінде мұғаліммен әрекеттерін келісуіне, бала туралы бақылау нәтижелерімен алмасуына, оның оқу, ойын және оқудан тыс қызметке қатысуын талқылауына, сондай-ақ ППҚҚ мамандарының ұсынымдарын орындауына ерекше назар аударылады. Командалық өзара әрекеттесу формалары, педагог-ассистенттің білім алушының білім беру қажеттіліктерін талқылауға және жеке қолдау шараларын бірлесіп жоспарлауға қатысуы қарастырылады.</p> <p>Модульдің жеке блогы ата-аналармен немесе заңды өкілдермен өзара әрекеттесу дағдыларын дамытуға бағытталған. Тыңдаушылар отбасымен серіктестік қарым-қатынас орнату қағидаттарын, кері байланыс беру тәсілдерін, баланың жетістіктерін, қиындықтары мен мінез-құлқын дұрыс әрі әдепті талқылау жолдарын, сондай-ақ ата-аналарды қолдау процесіне тарту формаларын зерделейді.</p> <p>Модульде кәсіби коммуникация, субординацияны сақтау, құпиялық, қарым-қатынас этикасы және конфликтілік жағдайлардың алдын алу мәселелері де ашылады. Практикалық бөлім кейстерді талдауды, рөлдік жаттығуларды және педагогтермен, ата-аналармен, ППҚҚ мамандарымен өзара әрекеттесу жағдайларын модельдеуді қамтиды. Бұл тыңдаушыларға инклюзивті білім беру ортасында кәсіби қарым-қатынастың конструктивті тәсілдерін тәжірибе жүзінде меңгеруге мүмкіндік береді.</p>
--	--

Модуль 6. Педагог-ассистент қызметіндегі мониторинг, құжаттама және кәсіби даму

<p>Модульдің мақсаты:</p>	<p>Тыңдаушыларда педагог-ассистент қызметін құжаттамалық қамтамасыз етуге, яғни жұмыс процесі мен нәтижелерін көрсететін қажетті құжаттарды толық әрі сауатты рәсімдеуге дайындықты қалыптастыру, сондай-ақ инклюзивті білім беру жағдайында кәсіби рефлексия және өз кәсіби дамуын жоспарлау дағдыларын дамыту.</p>
<p>Модульдің міндеттері:</p>	<p>Психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде педагог-ассистент жүргізетін құжаттама түрлерімен, оның ішінде бақылау журналдары, қолдау жоспарлары, есептер және басқа да құжаттармен, сондай-ақ оларды рәсімдеу талаптарымен таныстыру; ЕББҚ бар білім алушыларды қолдау нәтижелері мен даму динамикасын тіркеу іскерліктерін қалыптастыру, оның ішінде бақылау жазбаларын жүргізу, даму карталарын толтыру, атқарылған жұмыс туралы есептер құрастыру; педагог-ассистенттің аналитикалық және есептік қызмет дағдыларын дамыту, оның ішінде мониторинг нәтижесінде алынған деректерді талдау, қорытынды жасау, солардың негізінде қолдау командасына арналған есептер мен ұсынымдар дайындау; педагог-ассистенттің үздіксіз кәсіби дамуы және біліктілігін арттыру тәсілдері туралы түсінік қалыптастыру, оның ішінде курстардан өту, өздігінен білім алу, кәсіби портфолио жүргізу; кәсіби және эмоциялық қажудың алдын алудың маңыздылығын көрсету, педагогтің өзін-өзі реттеу және жеке ресурсын сақтау әдістерімен таныстыру.</p>
<p>Модульдің күтілетін нәтижелері:</p>	<p>Модульді аяқтағаннан кейін тыңдаушы: педагог-ассистенттің негізгі жұмыс және есептік құжаттамасының түрлерін, оны рәсімдеу және жүргізу талаптарын біледі; ЕББҚ бар білім алушының бақылау нәтижелерін, даму, мінез-құлық, әлеуметтену және оқу әрекетіне қатысу динамикасын тіркей алады; психологиялық-педагогикалық қолдау нәтижелерін талдау және ППҚҚ мен</p>

	<p>әкімшілікке арналған қысқаша есептер дайындау тәсілдерін қолданады; өзінің кәсіби функциялары шегінде педагог-ассистент қызметін құжаттамалық қамтамасыз ету дағдыларын меңгереді; кәсіби рефлексия, өзін-өзі талдау және әрі қарай кәсіби дамуын жоспарлау тәсілдерін пайдаланады; кәсіби және эмоциялық қажудың белгілерін біледі және оның алдын алу тәсілдерін қолданады; біліктілікті арттыруды, тәжірибе алмасуды және кәсіби портфолио қалыптастыруды қамтитын жеке кәсіби өсу траекториясын құрады.</p>
<p>Модуль сипаттамасы:</p>	<p>Бағдарламаның қорытынды модулі құжаттамалық қамтамасыз етуге, білім алушылардың даму динамикасын мониторингтеуге және педагог-ассистенттің кәсіби дамуына арналған. Тыңдаушылар жұмыс және есептік құжаттаманың негізгі түрлерін, оны жүргізуге қойылатын талаптарды, сондай-ақ ЕББҚ бар білім алушының бақылау нәтижелерін, оқу әрекетіне қатысуын, мінез-құлқын, коммуникациясын және әлеуметтенуін тіркеу тәсілдерін зерделейді.</p> <p>Қолдау нәтижелерін талдауға және ППҚҚ мамандары мен білім беру ұйымының әкімшілігіне арналған қысқаша есептерді дайындауға ерекше назар аударылады.</p> <p>Баланың даму динамикасын ұсыну формалары және алынған деректерді алдағы қолдау шараларын түзету үшін пайдалану жолдары қарастырылады.</p> <p>Жеке блок педагог-ассистенттің кәсіби рефлексиясын дамытуға, кәсіби өсудің жеке траекториясын жоспарлауға, портфолио қалыптастыруға, эмоциялық қажудың алдын алуға және өзін-өзі реттеу тәсілдерін қолдануға бағытталған.</p> <p>Модульдің практикалық бөлімі құжаттама үлгілерін талдауды, бақылау және мониторинг формаларын толтыруды, қысқаша есеп</p>

дайындауды және кәсіби дамудың жеке жоспарын құрастыруды қамтиды.

80 академиялық сағатқа арналған аудиториялық оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Модульдер мен тақырыптардың атауы	Д ә р і с	Пра кти ка лық са ба қ	Се м ин ар	Б ар лы ғы
1.	Модуль 1. Педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық және этикалық негіздері				8
1.1	Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық негіздері	2		2	4
1.2	Педагог-ассистенттің құқықтық мәртебесі, функциялары және жауапкершілігі	1	1		2
1.3	Педагог-ассистент қызметіндегі педагогикалық этика және деонтология	1	1		2
2.	Модуль 2. ЕББҚ бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесі				12
2.1	ЕББҚ бар балалардың негізгі топтары мен сипаттамасы, қарым-қатынас, сөйлеу және мінез-құлық дамуының ерекшеліктері	2		1	3
2.2	Психологиялық-педагогикалық қолдау ұғымы мен қағидаттары	1	1	1	3
2.3	Білім беру ұйымындағы ППҚҚ құрылымы мен функциялары. Қолдау жүйесіндегі педагог-ассистенттің рөлі	2	1		3
2.4	Пәнаралық тәсіл және командалық жұмыс	1	1	1	3
3.	Модуль 3. Қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттестікті дамытудағы психологиялық-педагогикалық технологиялар				24
3.1	Балаларда қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттестікті дамытудың заманауи тәсілдері	2	2		4
3.2	Баланы бірлескен әрекетке тарту және өзара әрекеттестік орнату технологиялары	2	2		4
3.3	Баланың бірлескен әрекетке белсенді қатысуын қолдау стратегиялары	2	2		4

3.4	Баланың коммуникативтік мінез-құлқын түсіну және интерпретациялау технологиялары	2	2		4
3.5	Ересектің ең аз қолдауымен жаңа дағдыларды кезең-кезеңімен қалыптастыру	2	2		4
3.6	Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және баланың өзін-өзі реттеуін қолдау		2	2	4
4.	Модуль 4. Білім беру процесінде және оқудан тыс қызметте білім алушыларға педагог-ассистенттің қолдау көрсету технологиялары				18
4.1	Оқу әрекетінде және жұмыстың топтық формаларында баланы қолдау	2	3		5
4.2	Баланың бірлескен ойындарға және оқудан тыс қызметке қатысуын қолдау	2	3		5
4.3	Білім беру ортасында әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қолдау стратегиялары	2	3		5
4.4	Баламалы мінез-құлық формалары мен әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру	1	1	1	3
5.	Модуль 5. Педагог-ассистенттің білім беру процесіне қатысушылармен өзара әрекеттесуі				8
5.1	Психологиялық-педагогикалық қолдау аясында білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау процесіне қатысу	1	2		3
5.2	Мамандардың ұсынымдарына сәйкес жеке дамыту және мінез-құлықтық бағдарламаларды әзірлеуге және іске асыруға қатысу	1	2		3
5.3	Ата-аналармен немесе заңды өкілдермен жұмыс	1	1		2
6.	Модуль 6. Педагог-ассистент қызметіндегі мониторинг, құжаттама және кәсіби даму				10
6.1	Білім алушылардың оқу және әлеуметтік-бейімделу дағдыларының даму динамикасын мониторингтеу	1	2		3
6.2	Педагог-ассистенттің жұмыс және есептік құжаттамасын жүргізу	1	1		2
6.3	Есептерді дайындау, нәтижелерді ұсыну, кәсіби рефлексия және кәсіби даму	1	2		3
6.4	Эмоциялық қажудың алдын алу		1	1	2
Барлығы					80

**108 академиялық сағатқа арналған аудиториялық оқытудың
оқу-тақырыптық жоспары**

№	Модульдер мен тақырыптардың атауы	Д ә р і с	Пра кти ка лық са ба қ	Се м ина р	Ба р лы ғы
1.	Модуль 1. Педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық және этикалық негіздері				12
1.1	Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық негіздері	2	1	2	5
1.2	Педагог-ассистенттің құқықтық мәртебесі, функциялары және жауапкершілігі	1	2		3
1.3	Педагог-ассистент қызметіндегі педагогикалық этика және деонтология	1	2	1	4
2.	Модуль 2. ЕББҚ бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесі				16
2.1	ЕББҚ бар балалардың негізгі топтары мен сипаттамасы, қарым-қатынас, сөйлеу және мінез-құлық дамуының ерекшеліктері	2	1	2	5
2.2	Психологиялық-педагогикалық қолдау ұғымы мен қағидаттары	1	2		3
2.3	Білім беру ұйымындағы ППҚҚ құрылымы мен функциялары. Қолдау жүйесіндегі педагог-ассистенттің рөлі	2	2		4
2.4	Пәнаралық тәсіл және командалық жұмыс	1	1	2	4
3.	Модуль 3. Қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттестікті дамытудағы психологиялық-педагогикалық технологиялар				32
3.1	Балаларда қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттестікті дамытудың заманауи тәсілдері	2	3	1	6
3.2	Баланы бірлескен әрекетке тарту және өзара әрекеттестік орнату технологиялары	2	3	1	6
3.3	Баланың бірлескен әрекетке белсенді қатысуын қолдау стратегиялары	2	2	1	5
3.4	Баланың коммуникативтік мінез-құлқын түсіну және интерпретациялау технологиялары	2	3	1	6
3.5	Ересектің ең аз қолдауымен жаңа дағдыларды кезең-кезеңімен қалыптастыру	2	3	1	6

3.6	Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және баланың өзін-өзі реттеуін қолдау		2	1	3
4.	Модуль 4. Білім беру процесінде және оқудан тыс қызметте білім алушыларға педагог-ассистенттің қолдау көрсету технологиялары				24
4.1	Оқу әрекетінде және жұмыстың топтық формаларында баланы қолдау	2	4		6
4.2	Баланың бірлескен ойындарға және оқудан тыс қызметке қатысуын қолдау	2	4		6
4.3	Білім беру ортасында әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қолдау стратегиялары	2	4		6
4.4	Баламалы мінез-құлық формалары мен әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру	1	4	1	6
5.	Модуль 5. Педагог-ассистенттің білім беру процесіне қатысушылармен өзара әрекеттесуі				12
5.1	Психологиялық-педагогикалық қолдау аясында білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау процесіне қатысу	1	3		4
5.2	Мамандардың ұсынымдарына сәйкес жеке дамыту және мінез-құлықтық бағдарламаларды әзірлеуге және іске асыруға қатысу	1	3		4
5.3	Ата-аналармен немесе заңды өкілдермен жұмыс	1	2	1	4
6.	Модуль 6. Педагог-ассистент қызметіндегі мониторинг, құжаттама және кәсіби даму				12
6.1	Білім алушылардың оқу және әлеуметтік-бейімделу дағдыларының даму динамикасын мониторингтеу	1	3		4
6.2	Педагог-ассистенттің жұмыс және есептік құжаттамасын жүргізу	1	2		3
6.3	Есептерді дайындау, нәтижелерді ұсыну, кәсіби рефлексия және кәсіби даму	1	3		4
6.4	Эмоциялық қажудың алдын алу		1		1
Барлығы					108

80 академиялық сағатқа арналған қашықтан оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Модульдер мен тақырыптардың атауы	Дәр іс	Пра кти ка лық саба қ	Семи нар	Бар лығы
1.	Модуль 1. Педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық және этикалық негіздері				8
1.1	Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық негіздері	2		2	4
1.2	Педагог-ассистенттің құқықтық мәртебесі, функциялары және жауапкершілігі	1	1		2
1.3	Педагог-ассистент қызметіндегі педагогикалық этика және деонтология	1	1		2
2.	Модуль 2. ЕББҚ бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесі				12
2.1	ЕББҚ бар балалардың негізгі топтары мен сипаттамасы, қарым-қатынас, сөйлеу және мінез-құлық дамуының ерекшеліктері	2		1	3
2.2	Психологиялық-педагогикалық қолдау ұғымы мен қағидаттары	1	1	1	3
2.3	Білім беру ұйымындағы ППҚҚ құрылымы мен функциялары. Қолдау жүйесіндегі педагог-ассистенттің рөлі	2	1		3
2.4	Пәнаралық тәсіл және командалық жұмыс	1	1	1	3
3.	Модуль 3. Қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттестікті дамытудағы психологиялық-педагогикалық технологиялар				24
3.1	Балаларда қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттестікті дамытудың заманауи тәсілдері	2	2		4
3.2	Баланы бірлескен әрекетке тарту және өзара әрекеттестік орнату технологиялары	2	2		4
3.3	Баланың бірлескен әрекетке белсенді қатысуын қолдау стратегиялары	2	2		4
3.4	Баланың коммуникативтік мінез-құлқын түсіну және интерпретациялау технологиялары	2	2		4
3.5	Ересектің ең аз қолдауымен жаңа дағдыларды кезең-кезеңімен қалыптастыру	2	2		4
3.6	Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және баланың өзін-өзі реттеуін қолдау		2	2	4

4.	Модуль 4. Білім беру процесінде және оқудан тыс қызметте білім алушыларға педагог-ассистенттің қолдау көрсету технологиялары				18
4.1	Оқу әрекетінде және жұмыстың топтық формаларында баланы қолдау	2	3		5
4.2	Баланың бірлескен ойындарға және оқудан тыс қызметке қатысуын қолдау	2	3		5
4.3	Білім беру ортасында әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қолдау стратегиялары	2	3		5
4.4	Баламалы мінез-құлық формалары мен әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру	1	1	1	3
5.	Модуль 5. Педагог-ассистенттің білім беру процесіне қатысушылармен өзара әрекеттесуі				8
5.1	Психологиялық-педагогикалық қолдау аясында білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау процесіне қатысу	1	2		3
5.2	Мамандардың ұсынымдарына сәйкес жеке дамыту және мінез-құлықтық бағдарламаларды әзірлеуге және іске асыруға қатысу	1	2		3
5.3	Ата-аналармен немесе заңды өкілдермен жұмыс	1	1		2
6.	Модуль 6. Педагог-ассистент қызметіндегі мониторинг, құжаттама және кәсіби даму				10
6.1	Білім алушылардың оқу және әлеуметтік-бейімделу дағдыларының даму динамикасын мониторингтеу	1	2		3
6.2	Педагог-ассистенттің жұмыс және есептік құжаттамасын жүргізу	1	1		2
6.3	Есептерді дайындау, нәтижелерді ұсыну, кәсіби рефлексия және кәсіби даму	1	2		3
6.4	Эмоциялық қажудың алдын алу		1	1	2
Барлығы					80

108 академиялық сағатқа арналған қашықтан оқытудың оқу-тақырыптық жоспары

№	Модульдер мен тақырыптардың атауы	Д ә р і с	П р а к т и к а л ы қ с а б а қ	Сем ина р	Б ар л ы ғ ы
1.	Модуль 1. Педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық және этикалық негіздері				12
1.1	Қазақстан Республикасындағы инклюзивті білім берудің нормативтік-құқықтық негіздері	2	1	2	5
1.2	Педагог-ассистенттің құқықтық мәртебесі, функциялары және жауапкершілігі	1	2		3
1.3	Педагог-ассистент қызметіндегі педагогикалық этика және деонтология	1	2	1	4
2.	Модуль 2. ЕББҚ бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесі				16
2.1	ЕББҚ бар балалардың негізгі топтары мен сипаттамасы, қарым-қатынас, сөйлеу және мінез-құлық дамуының ерекшеліктері	2	1	2	5
2.2	Психологиялық-педагогикалық қолдау ұғымы мен қағидаттары	1	2		3
2.3	Білім беру ұйымындағы ППҚҚ құрылымы мен функциялары. Қолдау жүйесіндегі педагог-ассистенттің рөлі	2	2		4
2.4	Пәнаралық тәсіл және командалық жұмыс	1	1	2	4
3.	Модуль 3. Қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттестікті дамытудағы заманауи психологиялық-педагогикалық технологиялар				32
3.1	Балаларда қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттестікті дамытудың заманауи тәсілдері	2	3	1	6
3.2	Баланы бірлескен әрекетке тарту және өзара әрекеттестік орнату технологиялары	2	3	1	6

3.3	Баланың бірлескен әрекетке белсенді қатысуын қолдау стратегиялары	2	2	1	5
3.4	Баланың коммуникативтік мінез-құлқын түсіну және интерпретациялау технологиялары	2	3	1	6
3.5	Ересектің ең аз қолдауымен жаңа дағдыларды кезең-кезеңімен қалыптастыру	2	3	1	6
3.6	Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және баланың өзін-өзі реттеуін қолдау		2	1	3
4.	Модуль 4. Білім беру процесінде және оқудан тыс қызметте білім алушыларға педагог-ассистенттің қолдау көрсету технологиялары				24
4.1	Оқу әрекетінде және жұмыстың топтық формаларында баланы қолдау	2	4		6
4.2	Баланың бірлескен ойындарға және оқудан тыс қызметке қатысуын қолдау	2	4		6
4.3	Білім беру ортасында әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты қолдау стратегиялары	2	4		6
4.4	Баламалы мінез-құлық формалары мен әлеуметтік дағдыларды қалыптастыру	1	4	1	6
5.	Модуль 5. Педагог-ассистенттің білім беру процесіне қатысушылармен өзара әрекеттесуі				12
5.1	Психологиялық-педагогикалық қолдау аясында білім алушылардың ерекше білім беру қажеттіліктерін бағалау процесіне қатысу	1	3		4
5.2	Мамандардың ұсынымдарына сәйкес жеке дамыту және мінез-құлықтық бағдарламаларды әзірлеуге және іске асыруға қатысу	1	3		4
5.3	Ата-аналармен немесе заңды өкілдермен жұмыс	1	2	1	4
6.	Модуль 6. Педагог-ассистент қызметіндегі мониторинг, құжаттама және кәсіби даму				12
6.1	Білім алушылардың оқу және әлеуметтік-бейімделу дағдыларының даму динамикасын мониторингтеу	1	3		4
6.2	Педагог-ассистенттің жұмыс және есептік құжаттамасын жүргізу	1	2		3
6.3	Есептерді дайындау, нәтижелерді ұсыну, кәсіби рефлексия және кәсіби даму	1	3		4
6.4	Эмоциялық қажудың алдын алу		1		1
Барлығы					108

6. Оқу процесін ұйымдастыру

«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде педагог-ассистенттің кәсіби қызметін ұйымдастыру» біліктілікті арттыру курсының бағдарламасы бойынша оқу процесі модульдік құрылымды, практикалық-бағдарланған форматтарды және заманауи цифрлық білім беру технологияларын қолдану арқылы ұйымдастырылады.

Бағдарламаны іске асыру күндізгі және қашықтан оқыту форматтарын, дәріс, практикалық және семинар сабақтарын, тыңдаушылардың өзіндік жұмысын, кейстерді талдауды және практикалық-бағдарланған тапсырмаларды орындауды көздейді. Мұндай тәсіл педагог-ассистенттердің инклюзивті білім беру жағдайында ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға қолдау көрсетуге кәсіби дайындығын қалыптастыруды қамтамасыз етеді.

Бағдарламаны іске асыру көлемі

- 80 академиялық сағат
- 108 академиялық сағат

Оқыту формалары

Күндізгі оқыту формасы

Күндізгі, яғни аудиториялық формада сабақтар оқытушы мен тыңдаушылардың оқу аудиториясында тікелей қатысуымен өткізіледі. Бұл форматта оқу сағаттары дәрістер, практикалық сабақтар және семинарлар арасында бөлінеді.

Тыңдаушылар оқытушымен тікелей өзара әрекеттесуге, талқылауларға, кейс-стади мен топтық тренингтерге қатысуға мүмкіндік алады. Күндізгі форма нақты уақыт режимінде практикалық-бағдарланған өзара әрекеттесуді, мысалы, рөлдік ойындарды, жағдайларды бірлесіп талдауды ұйымдастыруға мүмкіндік береді.

Қашықтан оқыту формасы

Қашықтан оқыту интернет желісі арқылы электрондық білім беру платформалары мен коммуникация құралдарын қолдану негізінде жүзеге асырылады. Қашықтан оқыту форматында бағдарлама мазмұны бейнедәрістер, жазылған бейнесабақтар, интерактивті онлайн сабақтар, вебинарлар, сондай-ақ тыңдаушылардың онлайн ортада оқу материалдарымен және тапсырмалармен өзіндік жұмысы арқылы беріледі.

Тыңдаушыларға кері байланыс және әдістемелік қолдау форумдар, чаттар, бейнеконференциялар арқылы қамтамасыз етіледі. Қорытынды аттестаттау да қашықтан өткізіледі: онлайн тестілеу, жұмысты бейнебайланыс режимінде қорғау. Қашықтан оқыту форматы кез келген өңірдегі педагог-ассистенттер үшін бағдарламаның қолжетімділігін қамтамасыз етіп, оқуды жұмыспен қатар алып жүруге мүмкіндік береді.

Оқу процесінің құрылымы

Бейнесабақтар

Қашықтан оқыту форматында бейнесабақтар бағдарламаның әр модулі бойынша асинхронды дәрістік материалдар ретінде ұсынылады.

Бейнесабактар презентациялармен, көрнекі сызбалармен және оқытушының әдістемелік түсіндірмелерімен сүйемелденеді.

Бейнематериалдарда педагог-ассистент қызметінен практикалық мысалдар көрсетіледі: кейстерді талдау, қолдау көрсету технологияларын көрсету, нақты жағдайларды түсіндіру. Бұл тыңдаушылардың оқу материалын жақсы меңгеруіне ықпал етеді. Тыңдаушылар бейнесабактарды өзіне ыңғайлы уақытта қарап, қажет болған жағдайда қайта көре алады.

Вебинарлар

Қашықтан оқыту формасында вебинарлар оқытушы мен тыңдаушылар тобының бейнеконференция платформалары арқылы синхронды онлайн кездесуі түрінде өткізіледі. Мысалы, Zoom, Microsoft Teams немесе басқа да платформалар қолданылуы мүмкін.

Вебинарларда практикалық жағдайлар мен кейстер талданады, тыңдаушыларда оқу материалын меңгеру барысында туындаған сұрақтар талқыланады, орындалған өзіндік тапсырмалар қарастырылады. Сонымен қатар құжаттаманы талдауға, қатысушылардың тәжірибесін талқылауға, нақты модульдер бойынша сұрақтарға жауап беруге арналған онлайн семинарлар өткізілуі мүмкін. Вебинарлар қашықтан оқыту форматында интерактивтілікті және тікелей кәсіби қарым-қатынасты қамтамасыз етеді.

Дәрістер

Дәрістер күндізгі немесе онлайн форматта өткізіледі және теориялық негіздерді, нормативтік-құқықтық аспектілерді түсіндіруге бағытталады. Дәрістерде педагог-ассистент қызметінің негізінде жатқан негізгі ұғымдар, заңнамалық база, заманауи тәсілдер мен әдістер ашылады.

Дәрістер мультимедиялық презентациялармен, күндізгі форматта таратпа материалдармен, ал онлайн курста электрондық оқу құралдарымен сүйемелденеді. Ақпараттық бағытта болғанымен, дәрістер диалогтік форматта өткізіледі: тыңдаушылардың сұрақтары құпталады, теорияны түсіндіру үшін практикалық мысалдар беріледі.

Практикалық сабақтар

Практикалық сабақтар — дағдыларды бекітуге бағытталған оқытудың интерактивті бөлігі. Бұл сабақтарда тыңдаушылар әртүрлі тапсырмаларды орындайды: білім алушыларға қолдау көрсету жағдайларын талдайды, жеке қолдау бағдарламаларының элементтерін әзірлейді, білім беру және коммуникативтік жағдайларды модельдеуге қатысады.

Күндізгі форматта практикалық сабақтар топтық талқылау және бірлескен жұмыс түрінде өтеді. Қашықтан форматта олар платформадағы кейс-тапсырмалар, бейнеконференциядағы шағын топтармен жұмыс немесе кейін презентацияланатын шағын жобалар арқылы жүзеге асырылуы мүмкін. Практикалық сабақтар дәрістерде меңгерілген стратегиялар мен технологияларды қолдану тәжірибесін қалыптастыруға бағытталады.

Семинарлар

Семинарлар талқылауға және тәжірибе алмасуға негізделген сабақ формасы болып табылады. Семинар тақырыптары педагогикалық этика мен

деонтология мәселелерін, ата-аналармен өзара әрекеттесу практикасын, ППКҚ жұмысын ұйымдастыру аспектілерін қамтуы мүмкін.

Тыңдаушылар өз тәжірибесімен бөліседі, пікірталас жүргізеді, оқытушымен бірге әртүрлі көзқарастарды қарастырады. Семинарларда қызметтің нормативтік негіздері де талқылануы мүмкін: жаңа құжаттарды зерделеу бойынша дөңгелек үстел, кәсіби стандарттарды ұжымдық талдау. Семинарлар сыни ойлауды, өз пікірін дәлелдей білуді және командада жұмыс істеу қабілетін дамытуға бағытталады.

Тыңдаушылардың өзіндік жұмысы

Тыңдаушылардың өзіндік жұмысы бағдарламаның маңызды бөлігі болып табылады, әсіресе қашықтан оқыту жағдайында. Тыңдаушылар аудиториялық сабақтардан тыс практикалық және аналитикалық тапсырмаларды орындайды.

Мұндай тапсырмаларға мыналар жатады: нақты шартты білім алушыға арналған қолдау бағдарламасының фрагменттерін әзірлеу; нормативтік құжаттарды талдау және қысқаша қорытынды дайындау; модульдер бойынша рефлексиялық күнделік жүргізу; оқу-әдістемелік материалдармен, мақалалармен, ұсынымдармен жұмыс жасау және шолу құрастыру.

Қашықтан оқыту форматында өзіндік жұмыс онлайн форумдағы өзара әрекеттесуді де қамтиды: сұрақтарды талқылау, тапсырмаларды бірлесіп шешу, тәжірибе алмасу. Өзіндік жұмыс үшін әр тыңдаушыға әдістемелік нұсқаулар мен қажетті оқу материалдары ұсынылады.

Қорытынды аттестаттау

Қорытынды аттестаттау мынадай формада өткізіледі:

- бағдарлама модульдерінің мазмұны бойынша тестілеу;
- қорытынды практикалық-бағдарланған жұмысты қорғау: қолдау бағдарламасының фрагменті, кейсті талдау, құжаттамалық материал немесе жоба әзірлеу;
- орындалған жұмыс нәтижелерін презентациялау және сараптамалық баға алу.

Қорытынды аттестаттау күндізгі немесе қашықтан форматта ұйымдастырылады.

Бақылау және кері байланыс формалары

- әр модуль бойынша ағымдағы тапсырмалар: кейс-тапсырмалар, практикалық жұмыстар, шағын жобалар;
- тыңдаушыларды онлайн платформа, форум немесе қолдау чаты арқылы сүйемелдеу;
- қорытынды жұмысты сараптамалық бағалау және кері байланыс беру.

Қашықтан оқыту форматына арналған техникалық жағдайлар

- білім беру платформасына қолжетімділік: Google Classroom, Moodle, Microsoft Teams және басқа платформалар;
- вебинарлар мен онлайн консультациялар өткізу үшін Zoom немесе Google Meet қолдану;

- цифрлық оқу контенті: бейнематериалдар, нормативтік-әдістемелік ресурстар, құжаттама үлгілері, педагог-ассистенттерге арналған әдістемелік ұсынымдар.

Білім беру-әдістемелік қамтамасыз ету

- бағдарламаның әр модулі бойынша оқу-әдістемелік кешендер;
- өзіндік және практикалық жұмысқа арналған тапсырмалар;
- педагог-ассистент қызметін құжаттамалық қамтамасыз етуге арналған үлгілер;
- қолдау көрсету практикасының мысалдарына, цифрлық құралдарға және әдістемелік материалдарға қолжетімділік;
- қорғау, презентациялау немесе сараптамалық рецензия алу мүмкіндігі бар қорытынды тапсырма.

Оқытуды ұйымдастыруда ескерілетін негіздер

Оқытуды ұйымдастыру төмендегі талаптар мен ерекшеліктерді ескере отырып құрылады:

- педагог қызметкерлердің біліктілігін арттыру бағдарламаларына қойылатын қолданыстағы нормативтік талаптар;
- педагог-ассистенттің психологиялық-педагогикалық қолдау қызметі құрамындағы кәсіби қызметінің ерекшелігі;
- бағдарламаның икемділік, практикалық бағыттылық, қолжетімділік және цифрлық үйлесімділік қағидаттары.

Курстың форматтары, көлемі және мазмұны күндізгі және қашықтан оқыту формаларында іске асыруға бейімделген. Бұл бағдарламаға Қазақстан Республикасының барлық өңірлеріндегі педагог-ассистенттердің қатысуына мүмкіндік береді.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі модульдік қағидат, практикалық-бағдарланған тәсіл және тыңдаушылар үшін барынша пайдалы болу ұстанымдарына сәйкес құрылған. Әрбір модульге теориялық және практикалық блоктарды, сондай-ақ прогресті бағалау және өзін-өзі бағалау құралдарын қамтитын оқу-әдістемелік материалдар кешені сәйкес келеді. Материалдар орыс тілінде ұсынылады, қажет болған жағдайда негізгі ұғымдар бойынша қазақ тіліндегі терминологиялық қолдау беріледі.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің жалпы қағидаттары

Бағдарлама өзара байланысты алты модульден тұрады. Әр модуль модуль мазмұнын меңгеруге арналған дидактикалық материалдармен қамтамасыз етіледі. Материалдар нормативтік базаны зерделеуге, педагог-ассистенттің кәсіби құзыреттерін дамытуға, ЕББҚ бар білім алушыларды қолдау бойынша практикалық дағдыларды қалыптастыруға, сондай-ақ педагогикалық қызметте цифрлық сауаттылық элементтерін меңгеруге бағытталған.

Оқу-әдістемелік кешен шартты түрде бірнеше блокқа бөлінеді.

Теориялық блок

Теориялық блок білімді меңгеруді қамтамасыз ететін материалдарды қамтиды. Оған мыналар кіреді:

- негізгі тақырыптар бойынша бейнедәрістер мен дәрістік презентациялар, слайд конспектілері және түсіндірмелер;
- бағдарлама әзірлеушілерінің авторлық әдістемелік мәтіндері, сондай-ақ нормативтік-құқықтық құжаттардан үзінділер, мысалы, ҚР «Білім туралы» Заңы, «Педагог» кәсіби стандарты, ҚР Оқу-ағарту министрлігінің бұйрықтары;
- әр модуль бойынша ұсынылатын әдебиеттер мен ресурстар тізімі: Педагогикалық шеберлік орталығының құралдары, біліктілікті арттыру ұлттық орталықтарының материалдары, ЮНЕСКО және басқа да халықаралық ұйымдардың инклюзивті білім беру бойынша жарияланымдары, ұлттық және шетелдік білім беру веб-ресурстарына сілтемелер.

Практикалық-бағдарланған блок

Практикалық-бағдарланған блок іскерлік пен дағдыларды қалыптастыруға арналған материалдар мен құралдарды қамтиды. Бұл блок аясында мыналар ұсынылады:

- ЕББҚ бар білім алушыларды қолдау бойынша әдістемелік кейстер, яғни сабақтарда талдау және талқылау үшін мектеп тәжірибесінен алынған нақты немесе типтік жағдайлар сипаттамасы;
- құжаттар мен құралдардың үлгілері: жеке қолдау жоспары элементтерінің үлгілері, педагогикалық бақылау формалары, баланың даму динамикасын тіркеу карталары, педагог-ассистент құжаттамасының дұрыс рәсімделген фрагменттері;
- көрнекі кестелер мен сызбалар: баланың анықталған ерекше қажеттіліктері мен ұсынылатын қолдау стратегияларының сәйкестік кестесі, ППҚҚ құрылымының сызбасы, оқушының сабаққа қатысуын мониторингтеу кестесі, білім беру жағдайларын талдау алгоритмдері.

Бұл материалдар тыңдаушылардың тапсырмаларды орындау кезіндегі практикалық жұмысын жеңілдетеді және оларды кейінгі кәсіби қызметінде қолдануға мүмкіндік береді.

Бақылау-бағалау блогы

Бақылау-бағалау блогы білім мен іскерлікті тексеруге, сондай-ақ өзін-өзі бағалауға арналған материалдарды қамтиды. Оған мыналар кіреді:

- жеке және топтық жұмысқа арналған тапсырмалар, оның ішінде кейс-тапсырмалар, талқылауға арналған сұрақтар, құжаттар немесе жоспарлар әзірлеуге бағытталған шағын жобалар;
- әр тақырыпты меңгергеннен кейін өзін-өзі тексеруге арналған сұрақтар, яғни тыңдаушы материалды қаншалықты түсінгенін бағалауға мүмкіндік беретін тест және ашық сұрақтар;
- практикалық тренингтер мен жаттығулар, мысалы, құжат үлгісін толтыру, қолдау шараларының тізімін жасау және оны эталондық мысалдармен салыстыру;

- өзін-өзі бағалау критерийлері: тыңдаушыларға өз құзыреттерінің дамуын бақылауға көмектесетін чек-листер мен матрицалар. Мысалы, педагог-ассистенттің кәсіби құзыреттерін дамыту матрицасында тыңдаушы бірқатар іскерліктер бойынша өзінің деңгейін оқуға дейін және оқудан кейін белгілейді; модуль соңында жеке қорытынды жазуға арналған рефлексия парақтары; бағдарламаның басында және соңында кәсіби өсімді өзіндік талдауға арналған шағын диагностикалық тесттер.

Модульдік оқу-әдістемелік толықтыру

Модуль 1. Педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық және этикалық негіздері

Материалдар: «Педагог-ассистенттің функциялары – кәсіби стандарт – жауапкершілік аймағы» кесте-сызбасы; инклюзивті білім беру бойынша нормативтік құжаттар мен педагогикалық қызметтің этикалық қағидаларының жинағы.

Интерактив: педагог-ассистенттің қалыптасқан және дамытылатын кәсіби құзыреттерін анықтауға арналған электрондық кәсіби құзыреттер картасы.

Өзін-өзі бағалау: лауазымдық міндеттер мен кәсіби рөл шекараларын түсінуге бағытталған «Менің кәсіби жауапкершілік аймағым» чек-листі.

Тапсырма: ЕББҚ бар білім алушыны қолдаудың нақты жағдайын ескере отырып, білім беру ұйымындағы педагог-ассистенттің функционалдық профилін құрастыру.

Модуль 2. ЕББҚ бар білім алушыларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесі

Материалдар: психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің құрылымдық сызбалары, пәнаралық өзара әрекеттесу модельдері және білім алушыны жеке қолдауды жоспарлау кезеңдері.

Үлгілер: педагог-ассистенттің қолдау процесіне қатысу формалары: ППҚҚ мамандарымен өзара әрекеттесу, ПМПК-ға жолдау процесіне қатысу, бақылау материалдары мен есептерді дайындау бойынша жадынамалар.

Кейспен жұмыс: ЕББҚ бар білім алушыны қолдау жағдайын талдау, педагог-ассистенттің рөлін және командалық өзара әрекеттесу алгоритмін анықтау.

Өзін-өзі бағалау: ППҚҚ мамандарымен өзара әрекеттесуге, бақылау нәтижелерін беруге және командалық талқылауға қатысуға дайындықты бағалауға мүмкіндік беретін қолдау жүйесіне қатысу сенімділігі шкаласы.

Модуль 3. Қарым-қатынас және әлеуметтік өзара әрекеттестікті дамытудағы заманауи психологиялық-педагогикалық технологиялар

Материалдар: ЕББҚ бар балаларда коммуникацияны дамытуға арналған заманауи әдістемелер мен техникаларға шолу: PECS, әлеуметтік оқиғалар, визуалды қолдау, ойын технологиялары, АСБ бар балалармен қарым-қатынасты дамыту техникалары, коммуникациялық тұрғыдан байытылған орта; жекелеген техникаларды қолданудың бейнемысалдары.

Тапсырмалар: баламен бірлескен әрекет жоспарын әзірлеу: мақсат, педагог-ассистенттің рөлі, ықтимал қиындықтар және баланы әрекетке тарту

тәсілдері. Жағымсыз мінез-құлықтың алдын алу және баламалы мінез-құлық формаларын қалыптастыру стратегиясын әзірлеу.

Интерактив: кейс немесе бейнефрагмент негізінде баланың коммуникативтік мінез-құлқын талдау: баланың сигналдарын анықтау, оның жағдайын интерпретациялау және тиімді әрекет ету тәсілін таңдау.

Өзін-өзі бағалау: визуалды нұсқауларды қолдану, қарапайым нұсқау беру, коммуникативтік әрекеттерді мадақтау және өзара әрекеттесуді баланың қажеттіліктеріне бейімдеу іскерліктерін бағалауды қамтитын коммуникацияны қолдау дағдыларының профилі.

Модуль 4. Білім беру процесінде және оқудан тыс қызметте білім алушыларға педагог-ассистенттің қолдау көрсету технологиялары

Материалдар: әртүрлі ЕББҚ бар білім алушылар үшін білім беру ортасын бейімдеу бойынша жадынамалар; оқу материалдарын, визуалды күн тәртібін, сынып ережелерін және жеке нұсқауларды бейімдеу үлгілері.

Стратегия мысалдары: білім алушыны қолдаудың әмбебап технологиялары — құрдасымен жұпта оқыту, таймерді қолдану, визуалды қолдау құралдарын пайдалану, екі нұсқаның бірін таңдауды ұсыну, тапсырманы қадамдарға бөлу және әлеуметтік қолайлы мінез-құлықты оң күшейту.

Практикум: сабақтағы немесе оқудан тыс қызметтегі білім беру жағдайын «Не болды – Ықтимал себептері – Ассистенттің әрекеттері – Баламалы әрекеттер» кестесін толтыру арқылы талдау.

Интерактив: білім алушылардың типтік қиындықтарын педагог-ассистенттің тиімді әрекеттерімен сәйкестендіруге мүмкіндік беретін қолдау стратегияларын таңдау матрицасы.

Модуль 5. Педагог-ассистенттің білім беру процесіне қатысушылармен өзара әрекеттесуі

Материалдар: ЕББҚ бар білім алушыны қолдау процесінде ақпаратты, бақылау нәтижелерін және ұсынымдарды беру тәртібін көрсететін «Мұғалім – Педагог-ассистент – Ата-ана» және «Педагог-ассистент – ППҚҚ» өзара әрекеттесу сызбалары.

Тапсырмалар: педагог-ассистенттің мұғаліммен, ата-аналармен және ППҚҚ мамандарымен бір айлық коммуникация жоспарын әзірлеу; психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің отырысына қатысу үшін ақпарат пен сұрақтар дайындау.

Интерактив: конфликтілік жағдайларды талдау және деэскалация мен конструктивті өзара әрекеттесу мақсатында ата-аналармен, педагогтермен және мамандармен кәсіби қарым-қатынас нұсқаларын модельдеу.

Өзін-өзі бағалау: педагог-ассистенттің коммуникативтік іскерліктер профилі: тыңдай білу, эмпатия көрсету, өз ұстанымын дәлелдеу, күрделі әңгіме жүргізу және ақпаратты корректілі жеткізу.

Модуль 6. Педагог-ассистент қызметіндегі мониторинг, құжаттама және кәсіби даму

Материалдар: бақылау күнделігі, қолдау нәтижелері туралы есеп, кәсіби дамудың жеке жоспары және педагог-ассистенттің электрондық портфолио құрылымы үлгілері.

Нұсқаулық: кәсіби өсуді жоспарлау алгоритмі: құзыреттерді талдау, даму мақсаттарын анықтау, курстарды, тренингтерді және өздігінен білім алу формаларын таңдау, жеке даму жоспарын рәсімдеу.

Интерактив: педагог-ассистенттің мықты жақтарын, өсу аймақтарын, кәсіби мақсаттарын және оларға қол жеткізудің нақты қадамдарын көрсететін жеке кәсіби даму картасы.

Өзін-өзі бағалау: кәсіби өсу динамикасын бағалауға және одан әрі даму траекториясын анықтауға мүмкіндік беретін «Болды – Болды/Қалыптасты – Болады» кәсіби перспективалар матрицасы.

Оқу материалдарының форматтары

Аталған материалдардан бөлек, бағдарлама оқу ресурстарының әртүрлі форматтарын көздейді. Барлық мәтіндік материалдар оқуға және басып шығаруға ыңғайлы PDF-брошюралар форматында ұсынылады. Интерактивті кестелер, үлгілер және чек-листер онлайн толтыруға мүмкіндік беретін құралдар арқылы әзірленеді: Google Docs, Google Sheets, Google Forms. Бейнематериалдар мен презентациялар білім беру платформасында орналастырылады.

Кейбір модульдер бойынша қажет болған жағдайда материалдардың бейімделген нұсқалары ұсынылады. Мысалы, көлемді мәтіндерді қабылдауда қиындықтары бар тыңдаушыларға арналған жеңілдетілген мәтін немесе терминологиялық қолдау үшін қазақ тіліндегі материалдар берілуі мүмкін. Сондай-ақ негізгі терминдер мен ұғымдар екі тілде, яғни орысша-қазақша глоссарий түрінде ұсынылады. Бұл Қазақстан Республикасында құжаттама екі тілде жүргізілуі мүмкін екенін ескере отырып, оларды нақты практикада қолдануға қолайлы жағдай жасайды.

Оқу-әдістемелік қамтамасыз ету тыңдаушылардың белсенділігін тұрақты қолдайды. Өзін-өзі бағалау және рефлексия жүйесі арқылы олар өздерінің кәсіби өсуін түсінеді. Бағдарламада модульдер бойынша өзін-өзі бағалаудың типтік критерийлері әзірленген. Мысалы, «Модуль мазмұнын түсіну» критерийі тыңдаушыға негізгі ұғымдарды қаншалықты меңгергенін бағалауға мүмкіндік береді. «Практикада қолдану мүмкіндігі» критерийі меңгерілген материалды өз жұмысында қолдану мүмкіндігін бағалауға бағытталады. Бұл бағалауды тыңдаушылар өздері толтырады, ол қорытынды аттестаттауға әсер етпейді, бірақ ішкі диагностика және жеке даму траекториясын құру құралы ретінде қолданылады.

Осылайша, бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі кешенді сипатқа ие және практикалық құндылыққа бағытталған. Барлық материалдар мен тапсырмалар тек оқытуға ғана емес, педагог-ассистенттердің нақты жұмысында қолдануға болатын құрал ретінде де қызмет етеді. Курсты аяқтағаннан кейін тыңдаушылар барлық материалдарға қолжетімділікті сақтап, үлгілерді, жадынамаларды және ұсынымдарды кейінгі кәсіби қызметінде пайдалана алады. Бұл оқыту нәтижелерінің тұрақтылығын

арттырып, ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету сапасын жақсартуға ықпал етеді.

Оқу материалдарының форматтары

- PDF-брошюралар, интерактивті кестелер және үлгілер: Google Docs, Google Sheets;
- бейнетүсіндірмелер, презентациялар, глоссарийлер;
- нұсқаулықтар және маршруттық парақтар;
- қажет болған жағдайда ерекше білім беру қажеттіліктері бар тыңдаушыларға арналған бейімделген материалдар;
- екітілді ресурстар: нормативтік құжаттардағы орысша-қазақша терминдер.

Модульдер бойынша өзін-өзі бағалаудың типтік критерийлері:

Критерийлер	Бағаланатын аспектілер	Бағалау шкаласы (мысал)
Модуль мазмұнын түсіну	Тақырыптың негізгі ұғымдарын, нормативтік негіздерін, мақсаттары мен міндеттерін білу	1 – түсінбедім → 5 – толық түсіндім
Практикада қолдану мүмкіндігі	Оқылған материалды өз қызметінде қолдану қабілеті	1 – қиындық туады → 5 – жеңіл енгіземін
Әрекеттегі сенімділік	Диагностикалық, түзете, әдістемелік міндеттерді орындаудағы сенімділік	1 – сенімсіз → 5 – сенімдімін
Құралдарды пайдалану	Шаблондарды, нормативтік актілерді, ЖББ, чек-парақтарды, цифрлық ресурстарды қолдану қабілеті	1 – қолданбаймын → 5 – үнемі қолданамын
Командалық өзара әрекеттесу	Бінтымақтастыққа дайындық, ППҚҚ жұмысына қатысу, әріптестермен және ата-аналармен өзара әрекеттесу	1 – қиындықтар бар → 5 – тиімді әрекет етемін
Рефлексия және даму	Өз қызметін талдау және өсу мақсаттарын қою қабілеті	1 – талдамаймын → 5 – тұрақты рефлексия жасаймын

Тыңдаушылардың өзін-өзі бағалау формалары

Өзін-өзі бағалау – бағдарламаның маңызды компоненті, ол логопедтің рефлексиялық және кәсіби дағдыларын дамытуға, сондай-ақ мазмұнды меңгеру барысында жеке өсу динамикасын түсінуге бағытталған.

Өзін-өзі бағалау құралдары әр модуль бойынша және бағдарламаның қорытынды бөлімінде ұсынылады. Олар ішкі мотивацияны қалыптастыруға, дамуға бағдарлануға және кәсіби жаңаруға дайындыққа ықпал етеді. Барлық материалдар оқу-әдістемелік пакетке енгізілген және қолдану бойынша нұсқаулықтармен сүйемелденеді.

Модульдер аясындағы өзін-өзі бағалаудың кезеңдік формалары:

Модульдік чек-парақтар

Тыңдаушы әр модуль бойынша негізгі дағдылар мен түсініктерді меңгеру деңгейін бағалайды (Google Forms, Word немесе қағаз түрінде ұсынылуы мүмкін).

«Жеке жетістіктер парағы»

Форматы: «дейін/кейін» графасы (модульді оқуға дейінгі және кейінгі игерілген дағдыларды көрсетеді) — жеке прогресті тіркеуге көмектеседі.

Педагог-ассистенттің құзыреттілік картасы

Негізгі кәсіби функцияларды қамтитын өз бетінше толтырылатын кесте, мұнда қатысушы қалыптасу деңгейін белгілейді (бастапқыдан сенімді игеруге дейін).

Рефлексиялық күнделік (қалауы бойынша)

Бағдарламаны меңгеру барысында туындайтын қиындықтар, жетістіктер, ойлар туралы қысқаша жазбалар. Еркін формада ұсынылуы мүмкін.

«Менің даму аймақтарым» қорытынды кестесі

Әрі қарай дамытуды қажет ететін құзыреттіліктерді талдау. Әр модульдің соңында немесе бүкіл бағдарламаның соңында құрастырылады.

Оқу аяқталғаннан кейінгі қорытынды өзін-өзі бағалау:

Сенімділік рейтингі

Қатысушы бағдарламаның негізгі блоктары бойынша кәсіби әрекеттерді орындаудағы сенімділігін 1-ден 5-ке дейінгі шкала бойынша бағалайды.

Рефлексиялық сұрақтарға жауап беру:

Бағдарламадағы қандай ақпарат мен үшін жаңа және ерекше маңызды болды?

Мен өз жұмысымда нені қолдана бастадым?

Әрі қарай қандай бағытта мақсатты түрде дамығым келеді?

Жеке кәсіби өсу жоспары (3–6 айға)

Жеке құжат түрінде рәсімделеді, тыңдаушы онда келесі қадамдарды жоспарлайды: оқыту, жаңа білімдерді енгізу, әдістемелік іс-шараларға қатысу, жарияланымдар және т.б.

Ескерту:

Өзін-өзі бағалау қорытынды бағаға немесе сертификаттауға әсер етпейді, бірақ ішкі диагностика, саналы оқыту және кәсіби даму траекториясын құру құралы ретінде пайдаланылады.

Құралдар бейімделген және көрнекі түсінікті түрде ұсынылған (Google-кестелері, формалар, pdf-бланкілер), электрондық платформа арқылы қолжетімді және әдістемелік материалдарда қайталанатын. Қажеттілікке қарай құралдар ерекше қажеттіліктері бар қатысушыларға ыңғайлы болуы үшін бейімделеді.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

«Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде педагог-ассистенттің кәсіби қызметін ұйымдастыру» біліктілікті арттыру бағдарламасы бойынша оқыту нәтижелерін бағалау тыңдаушылардың кәсіби құзыреттерінің қалыптасу деңгейін, олардың психологиялық-педагогикалық қолдау жүйесінде практикалық қызметке дайындығын, сондай-ақ алған білімдерін, іскерліктері мен дағдыларын нақты білім беру тәжірибесінде қолдану қабілетін анықтауға бағытталған.

Оқыту нәтижелерін бағалау кешенді, кезеңдік және практикалық-бағдарланған сипатқа ие және бағдарламаны меңгерудің бүкіл кезеңі барысында жүзеге асырылады.

Оқыту нәтижелерін бағалау қағидаттары

Оқыту нәтижелерін бағалау мынадай қағидаттар негізінде жүзеге асырылады:

- оқыту мақсаттары мен нәтижелерінің бағдарлама мазмұнына сәйкестігі;
- бағалау рәсімдерінің объективтілігі мен ашықтығы;
- бағалаудың практикалық бағыттылығы және қолданбалы сипаты;
- тыңдаушының жеке білім беру траекториясын ескеру;
- сыртқы сараптамалық бағалау мен өзін-өзі бағалауды үйлестіру;
- кәсіби даму мен рефлексияға бағдарлану.

Оқыту нәтижелерін бағалау формалары

Оқыту нәтижелерін бағалау мынадай формаларды қамтиды:

1. Ағымдағы бақылау

- әр модуль бойынша практикалық тапсырмалар мен кейстерді орындау;
- вебинарларға, семинарларға және практикалық сабақтарға қатысу;
- кәсіби жағдаяттарды талдау;
- өзіндік жұмыстар мен шағын жобаларды орындау.

2. Аралық бағалау

- модульдер бойынша тақырыптық тест тапсырмалары;
- практикалық жұмыстарды чек-листер мен бағалау критерийлері арқылы тексеру;
- кәсіби құзыреттерді меңгеру динамикасын талдау.

3. Қорытынды бағалау

- бағдарлама мазмұны бойынша қорытынды тестілеу;
- қорытынды практикалық-бағдарланған жұмысты қорғау;
- кәсіби шешімдерді презентациялау және негіздеу.

Оқыту нәтижелерін бағалау критерийлері

Оқыту нәтижелерін бағалау мынадай критерийлер бойынша жүзеге асырылады:

- педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық, ұйымдастырушылық және психологиялық-педагогикалық негіздерін меңгеру деңгейі;
- бағдарламада көзделген кәсіби құзыреттердің қалыптасу деңгейі;
- алған білімдері мен іскерліктерін практикалық қызметте қолдану қабілеті;
- кәсіби шешімдердің дұрыстығы мен негізділігі;
- пәнаралық командада өзара әрекеттесу іскерлігі;
- кәсіби этика және деонтология нормаларын сақтау;
- жұмыс нәтижелерін рәсімдеу және ұсыну сапасы;
- кәсіби рефлексия және өзін-өзі талдау деңгейі.

Бағалау құралдары

Оқыту нәтижелерін бағалау үшін мынадай құралдар қолданылады:

- тест тапсырмалары және бақылау сұрақтары;
- практикалық кейстер және жағдаяттық тапсырмалар;
- кәсіби әрекеттерді бағалауға арналған чек-листер мен рубрикаторлар;
- құзыреттердің қалыптасу матрицалары;
- қорытынды жұмысты сараптамалық бағалау;
- тыңдаушылардың өзін-өзі бағалау және рефлексия құралдары.

Бағалау нәтижелері және құжаттандыру

Бағалау нәтижелері белгіленген тәртіппен тіркеледі және мына мақсаттарда пайдаланылады:

- бағдарламаны меңгеру деңгейін анықтау;
- тыңдаушыларға кері байланыс беру;
- қажет болған жағдайда жеке білім беру траекториясын түзету.

Бағдарламаны сәтті меңгерген және қорытынды аттестаттаудан өткен тыңдаушыларға белгіленген үлгідегі біліктілікті арттыру туралы құжат беріледі.

Қорытынды жобаны бағалау критерийлері:

Критерийлер	Ең жоғары балл
Өзектілігі және кәсіби салаға сәйкестігі	10
Практикалық маңыздылығы және іске асырылу мүмкіндігі	10
Құрылымдық логикасы, толықтығы, нормативтік дұрыстығы	10
Әдістемелік сауаттылығы, үлгілерді (шаблондарды) қолдануы	10
Креативтілігі, педагогикалық икемділігі, бірегейлігі	10
Қорытынды балл	50 балл

Қосымша бағалау түрлері:

Тыңдаушының портфолиосы (қалау бойынша): орындалған тапсырмалар, презентациялар, жұмыс парақтары және рефлексия парақтарының жинағы.

Негізгі модульдер бойынша онлайн-тестілеу (1–4 модульдер): ұйымның шешімі бойынша жүргізіледі.

Қатысу/аяқтау сертификаты: барлық тақырыптарды меңгергенде, тапсырмаларды орындағанда және жобаны сәтті қорғаған жағдайда беріледі.

Бағалаудың кәсіби дамудағы рөлі:

Бағдарламадағы бағалау тек білімді бақылау ғана емес, тыңдаушыны өзін-өзі дамыту, рефлексия жасау және кәсіби ұстанымын ұғыну процесіне белсенді түрде тартудың құралы болып табылады. Аралық және қорытынды бағалау жүйесінің арқасында тыңдаушы өз ілгерілеуін қадағалап, нақты кері байланыс алып, кәсіби өсу аймақтарын анықтай алады.

Қамтамасыз етілетін қолдау және қайта бағалау шаралары:

1. Кеңес беру және сүйемелдеу:	Оқу материалын меңгеруде қиындықтарға тап болған тыңдаушылар келесі мүмкіндіктерге ие: тьютормен қосымша жеке онлайн-консультациялар алу; бейнематериалдарға, шаблондарға және презентацияларға қайтадан қол жеткізу; тапсырмаларды орындау және қорытынды жұмысты бағалау критерийлері бойынша түсініктемелер алу.
2. Тапсырмаларды орындау үшін қосымша уақыт беру:	Тыңдаушының өтініші немесе курс кураторының шешімі бойынша: жеке тапсырмаларды (мысалы, жоба, ЖББ, әдістемелік әзірleme) орындау мерзімін ұзарту (ең көбі 2 апта); ұйымдастырушының келісімі бойынша қорытынды қорғау немесе қайта тапсыру мерзімін кейінге ауыстыру.
3. Қорытынды жұмысты қайта бағалау:	Егер тыңдаушы қорытынды аттестациядан өтпесе (30 балдан төмен жинаса), ол келесі құқықтарға ие:

	жоба бойынша сарапшылардың ескертулерін ескеріп, қайта қорғауға; не балама тапсырманы орындауға (курс әдіскерімен келісу бойынша).
4. Жартылай қайта оқыту:	Айтарлықтай артта қалған жағдайда тыңдаушыға ұсынылады: жеке модульдер бойынша қайта оқыту (мысалы, тек 2 немесе 3 модуль); консультациялық сүйемелдеумен модуль тапсырмаларын қайта орындау.
5. Академиялық шегерім (кейінге қалдыру) рәсімдеу:	Ерекше жағдайларда (ауру, демалыс, отбасылық жағдайлар) тыңдаушы: курсты кейінгі топпен аяқтау үшін шегерім ала алады; өтілген модульдердің бір бөлігін сақтап (сағаттар есепке алынып), оқуды кейін жалғастыра алады.

9. Курстан кейінгі қолдау

Курстан кейінгі қолдау – біліктілікті арттыру бағдарламасының ажырамас бөлігі болып табылады және тыңдаушылардың кәсіби қызметінде алған білімдері мен дағдыларының тұрақтылығын әрі практикалық қолданысын қамтамасыз етуге бағытталған.

Бұл кезең кәсіби белсенділікті қолдауға, педагогикалық бастамаларды дамытуға, тәжірибе алмасуға және тыңдаушылардың курстан алған нәтижелерін нақты тәжірибеге енгізуіне бағдарланған.

Курстан кейінгі қолдаудың негізгі элементтері:

Курстан кейінгі қолдаудың мақсаттары::			
жаңа білімдер мен құралдарды жүзеге асыруда әдістемелік қолдау көрсету;	кәсіби қарым-қатынасты жалғастыру және тәжірибе алмасу үшін жағдай жасау;	консультациялар, супервизия және сараптамалық кері байланыс алу мүмкіндіктерін ұсыну;	педагогтің тәжірибесіне өзін-өзі дамыту және өзін-өзі талдау элементтерін енгізуге ықпал ету.
Курстан кейінгі қолдау форматтары:			

Жеке әдістемелік кеңес беру:	онлайн байланыс арқылы (электрондық пошта, мессенджерлер, LMS платформалары); ЖББ іске асыру, құжаттаманы жүргізу, ППҚҚ шеңберіндегі өзара әрекеттесу мәселелері бойынша қолдау; тыңдаушылардың педагогикалық әзірлемелерін енгізу бойынша сараптамалық ұсынымдар.
Курстан кейінгі вебинарлар және әдістемелік шеберханалар::	курс аяқталғаннан кейін 1–2 айдан соң тақырыптық онлайн-кездесулер өткізу; тыңдаушылардың сәтті енгізген кейстерін талдау; білімді практикада қолдану кезінде туындаған күрделі сұрақтарға жауаптар беру.
Кәсіби қарым-қатынас форумы/тобы:	кәсіби чатқа немесе онлайн-топқа (Telegram, WhatsApp, Google-топтар) қолжетімділік; шаблондармен, құжаттармен, сұраулармен және шешімдермен алмасу; горизонталды тәлімгерлікті ынталан дыру (peer-to-peer қолдау).
Онлайн-кітапхана және әдістемелік банк:	курс материалдарына тұрақты қолжетімділік; нормативтік базаны, шаблондарды, нұсқаулықтарды тұрақты жаңарту; жаңа әдебиет, жарияланымдар және іс-шаралар бойынша ұсыныстар.
Қорытынды енгізуді ерікті супервизиялау:	өз бағдарламаларын диагностикалау және рефлексиялауға ерікті түрде қатысуға шақыру; жеке білім беру маршруттарын іске асыруды сүйемелдеу; орталық әдіскерлерімен педагогикалық әсерлерді талдау.
Қолдау әдістері:	
жеке сұраныстарға жауаптар);	практика мен нәтижелерді талдау;
сауалнамалар, күнделіктер, талқылаулар;	топтық кейстер шешімі, материалдарды бірлесіп әзірлеу.
Ұзақтығы және форматы:	курс аяқталғаннан кейін 12 айға дейін;

	қашықтан, икемді кесте бойынша; тыңдаушының қалауы бойынша немесе әдіскердің шақыруы бойынша.
Курстан кейінгі қолдаудың нәтижелері:	педагогтің алған білімдерін тәжірибеде қолдау сенімділігінің артуы;
	ЖББ , ЖОЖ дұрыс құжаттама формаларын тәжірибеге белсенді енгізу;
	кәсіби қоғамдастыққа және әдістемелік белсенділікке қатысудың артуы;
	рефлексияның пайда болуы, бастамашылдықтың және одан әрі оқуға дайындықтың өсу.

10.Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Заңдар мен нормативтік-құқықтық актілер тізімі

1. Бала құқықтары туралы БҰҰ Конвенциясы. URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/B940001400>
2. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы (15.04.2025 ж. өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z070000319>
3. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI ҚРЗ Заңы (30.12.2024 ж. № 148-VIII өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1900000293>
4. Мүмкіндігі шектеулі балаларға әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау көрсету туралы Қазақстан Республикасының 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343 Заңы (01.07.2023 ж. № 226-VII өзгертулермен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000343>
5. Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы 2002 жылғы 8 тамыздағы № 345 Заңы (13.04.2025 ж. өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z020000345>
6. Инклюзивті білім беру мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы 2021 жылғы 26 маусымдағы № 56-VII ҚРЗ Заңы (26.06.2021 ж. өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z2100000056>
7. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 бұйрығы. Қазақстан Республикасы әділет министрлігінде 2022 жылғы 5 тамызда № 29031 тіркелген. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта және жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің

- мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы (15.04.2025 ж. № 74 өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029031>
8. 9.Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 бұйрығы. Қазақстан Республикасы әділет министрлігінде 2009 жылғы 17 тамызда № 5750 тіркелген. Педагог лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы (07.08.2023 ж. № 249 өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V090005750>
 9. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 31 тамыздағы № 385 бұйрығы. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарын қоспағанда, тиісті үлгідегі және түрдегі білім беру ұйымдарының қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы (31.03.2025 ж. № 59 өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200029329>
 - 10.Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 12 қаңтардағы № 4 бұйрығы «Ерекше білім беруді қажет ететін балалардың білім алу қажеттіліктерін бағалау қағидаларын бекіту туралы» (28.06.2024 ж. № 165 бұйрығы редакциясында). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2200026618>
 - 11.Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 6 сәуірдегі № 130 бұйрығы. Қазақстан Республикасы әділет министрлігінде 2020 жылғы 6 сәуірде № 20317 тіркелген. Педагогтердің жүргізуі міндетті құжаттардың тізбесін және олардың нысандарын бекіту туралы (30.04.2025 ж. № 98 өзгертулер мен толықтырулармен). URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2000020317>
 - 12.Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі № 92 бұйрығы. Қазақстан Республикасы әділет министрлігінде 2025 жылғы 30 сәуірде № 36047 тіркелген. Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы. URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2500036047>
 - 13.Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 21 мамырдағы № 117 бұйрығы. Мүмкіндігі шектеулі балаларға арнайы психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету стандартын бекіту туралы. URI: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/V2500036137>

Негізгі әдебиеттер

- 14.1. Мовкебаева З. А. Инклюзивное образование в Республике Казахстан: проблемы и перспективы : монография. — Алматы : ИП «Сагаутдинова», 2014. — 190 с. ISBN 978-9965-14-043-3. (монография о развитии инклюзии в РК) [ESIL UNIVERSITY -+1](#)
- 15.Мовкебаева З. А., Денисова И. А., Оралканова И. А., Жакупова Д. С. Инклюзивное образование : учебное пособие. — Алматы : ИП

- «Сагаутдинова», 2014. — 199 с. ISBN 978-9965-14-320-6. (комплексное пособие по теории и практике инклюзии) e-lib.dulaty.kz
16. Елисеева И.Г., Ерсарина А.К. Психолого-педагогическое сопровождение детей с особыми образовательными потребностями в общеобразовательной школе: метод. Рекомендации. Алматы: ННПЦ КП, 2019. - 118с.
17. Елисеева И.Г., Аханова Ж.Б. Психолого-педагогическая поддержка школьников с особыми образовательными потребностями в общеобразовательной школе (уровневый подход): метод. рекомендации.- Алматы: ННПЦ РСИО, 2020. - 69 с.
18. Сопровождение детей с особыми образовательными потребностями педагогом-ассистентом в организациях образования: метод. рекомендации/ Егорова Е.В., Аханова Ж.Б., Култаев Д.Х. - Алматы: ННПЦ РСИО, 2022.- 52 с
19. Даулбаева А.М., Толендиева К.С., Рсалдинова А.К. Организация учебноразвивающего пространства для детей с РАС... - Алматы, 2022. - 319 с.
20. Жунусова А.А., Халыкова Б.С., Рсалдинова А.К. Обучение детей с РАС: принципы и подходы. — Алматы: 2020.
21. Толендиева К. С., Сатова А. К., Молдагалиева Ш. Б. Дифференциация функций педагога-ассистента и тьютора (индивидуальный помощник) в сопровождении детей с особыми образовательными потребностями // Өрлеу. Үздіксіз білім жаршысы – Өрлеу. Вести непрерывного образования. – 2025. – № 3(50). – С. 89–96. – УДК 376. – DOI: <https://doi.org/10.69927/RISV3288>
22. Мелешкевич О., Эрц Ю. Особые дети. Введение в прикладной анализ поведения (АВА): принципы коррекции проблемного поведения и стратегии обучения детей с расстройствами аутистического спектра и другими особенностями развития. – Самара: Издательский Дом «Бахрах-М», 2025. – 208с
- Қосымша әдебиеттер
23. Global Education Monitoring Report 2020: Inclusion and Education: All Means All / UNESCO. — Paris : UNESCO, 2020. (международный доклад о принципах инклюзивного образования и доступе к обучению) Доступ: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373718> unesco.at
24. Kazakhstan — Global Education Monitoring Report 2020 (профиль страны по инклюзии). — UNESCO, 2021. Доступ: <https://gem-report-2020.unesco.org/wp-content/uploads/2021/02/Kazakhstan.pdf> 2020 GEM Report
25. С. Байменова. Развитие инклюзивного образования в Казахстане и за рубежом : учебное пособие. — Алматы : Эверо, 2017. (образовательные практики и аналитика) nku.edu.kz
26. Rollan K. Inclusive Education Reform in Kazakhstan: Civil Society Activism from the Bottom-Up / Nazarbayev University Graduate School of

- Education. — Nur-Sultan, 2021. (исследование реформ инклюзивного образования) nur.nu.edu.kz
27. М. Bolsynova, Inclusive education in Kazakhstan: challenges and pathways to success / CyberLeninka. — 2025. (современные тенденции и вызовы) [КиберЛенинка](#)
28. Литвинова Г.В. Специфика работы тьютора в системе инклюзивного образования // Вестник КРАУНЦ. Гуманитарные науки: Психология. — 2020. — № 2(28). — С. 32–36. [Электронный ресурс] — Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/spetsifika-rabotytyutora-v-sisteme-inklyuzivnogo-obrazovaniya>
29. Довбыш С. Е. Профессиональная деятельность тьютора и ассистента учителя при организации обучения детей с ограниченными возможностями здоровья / С. Е. Довбыш, Е. Б. Колосова, А. А. Аринушкина // Человек и образование. — 2021. — № 2 (55). — С. 62–67. [Электронный ресурс] — URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/professionalnaya-deyatelnosttyutora-i-assistenta-uchitelya-pri-organizatsii-obucheniya-detey-s-ogranichennymivozmozhnostyami>
30. Шмелёва Е.В., Давыдова Е.Ю., Тюшкевич С.А., Шведовский Е.Ф., Хаустов А.В. Организация тьюторского сопровождения учебного процесса младших школьников с РАС: технология «Классный тьютор» // Аутизм и нарушения развития. — 2022. — Т. 20. — № 4. — С. 3–16. DOI: <https://doi.org/10.17759/autdd.2022200401> (дата обращения: 27.04.2025).
31. Сопровождение детей с особыми образовательными потребностями педагогом-ассистентом в организациях образования: методические рекомендации. — Алматы: Национальный научно-практический центр развития специального и инклюзивного образования Министерства образования и науки Республики Казахстан, 2022. — 42 с.
32. Шаймарданова Ж.М. Формирование компетенций педагогов сопровождения (тьюторов и ассистентов) детей с ограниченными возможностями в инклюзивной среде / BilimBirlik, 17 августа 2024 г. [Электронный ресурс]. — URL: <https://www.bilimbirlik.kz/ru/news/9/>